

לישרים תושיה

מועדים – ירח האיתנים

באספקלריא המאידה מבארות רבותינ

מאמרים נפלאים, ספר מסולאים

מטעינות קדומים, ודדים ודמים

מרכיבי בכל הרהרות, להשפיע האורות

מיד-שבת בשבתו ומועד במועד

נלקט משיעוריו של

הגה"צ ר' יהושע העשיל שארף שליט"א

רב ואב"ד חסידי דוויץ קרית יואל

הוצאה לאור:

929.468.9989

sales@slavitapublishing.com

לשמיע שיעורים מאת הגה"צ אב"ד שליט"א

בארה"ב על מספר הרגיל של קול הלשון 1.718.521.5231

חורש"י 3.1.1.5.28 - נמרא 3.2.2.13 - הלכה 3.3.6.29

בארץ ישראל 073.321.1792

מען קען הערן די שיעורים אין אמעריקע

אויף א דירעקטע נאמבער דורכן רופן 646-934-6134

אפט למנות לקבל הסיפורים בכל יום דרך קול הלשון

שמעו ותחי נפשכם

תוכן ענינים

שבת סליחות

ג	משמעות השם 'שבת סליחות'.....
ג	עבודת האדם לעבוד את ה' מאהבה בכל מצב.....
ד	שבת סליחות - רמז לתשובה מאהבה.....
ד	חדשים אלו טוענים כוחות לכל השנה.....
ו	ה' מזכיר לנו שנתפלל אליו.....
ו	בשנה זו השטן מתערבב בוודאי.....
ז	ענין שנת השישית והשפע שבה.....
ז	יזהר להיות מעביר על מדותיו בימים אלו.....
י	יבטח בה' ואל ירך לבבו.....
יא	מעלת הבולם פיו בשעת מריבה.....
יב	מבקשים 'עשה למען שמך' וכו'.....

הכנה לימים הנוראים - עבודת התפילה

יג	עבודת התפילה בחודש תשרי ולפניה.....
יג	כל תפילה מתקבלת.....
יד	כוונות נסתרות.....
יד	דתשרי על עמיה.....
יד	בזכות כח האבות.....
טו	מושיע אפילו תפילה פגומה.....
טו	אם יש דעת אין רוח שטות.....
טז	חשיבות התנועות.....
טז	התנועה הבאה קול שופר.....

ענין התוקע לשיר

- יז ..... יתקע בלבו האמונה הפשוטה.
יח ..... יאמין שהכל לטובה ויזכה לאריכות ימים.
יט ..... עשיית תשובה בשמחה.

בין כסה לעשור

- כ ..... זמן מיוחד לתשובה.
כ ..... ביאור 'פנה לעלכון מקום עון להשים' וכו'.
כ ..... בגלל אבות תושיע בנים - הרצונות החבויים בלב כל יהודי.
כא ..... ביאור 'קולי שמע וראה דמע עיני' וכו'.
כב ..... ביאור 'שעה ניבי'.

ערב יום הכיפורים תשע"ט

- כה ..... ביאור 'מחה פשעינו כעב וכענן'.
כה ..... ענין כל נדרי.

בין יום כיפור לסוכות

- כו ..... טעם שנהגו לומר 'פיל גוטס' ע"ד 'ותשלים משאלין דליבאי'.
כז ..... מדוע אמר קין לשון 'נתפשרתי עם בוראי'.
כז ..... בשמחה יוצאים מכל הצרות.
כז ..... ביאור 'רופא נאמן ורחמן'.
ל ..... הפשרה עם הכורא ב"ה והאמונה שה' עמנו.
ל ..... טעם שאומרים בימים אלו 'שירבו זכויותינו'.
לא ..... ביאור נוסף ב'נתפשרתי עם בוראי'.
לב ..... הלימוד מעקידת יצחק לענין התשובה.
לב ..... בענין 'גדולה תשובה שדוחה את ל"ת שבתורה'.
לג ..... בטוחים שנתקבלה התפלה.

חול המועד סוכות תש"פ

- טעם שמבקשין 'אך טוב וחסד' בלשון מיעוט..... לד
- השמחה בחג הסוכות..... לד
- ענין 'ואנחהו'..... לד
- דרך השמחה בימי החג..... לה
- הסוכה והאתרוג מיישרים את העקמומית..... לז
- השמחה בחג תהיה עם סיבה..... לז

שמחת תורה

- ללמוד תורה תיכף במוצאי החג..... לט
- ע"י התורה מכים ומשברים את היצה"ר..... מ
- החילוק בין שבועות לשמחת תורה..... מ
- שמיני רגל בפני עצמו..... מא
- שנוכה להיות סמוכים עליו יתברך..... מב

שבת סליחות

גם מעוניין בתשובה באופן שכדאי לו שהאדם יחשוב כל הזמן מפגמיו ולא יצא מזה רק יתאונן וישאר עם הפגמים כמאמרם ז"ל (ראה נדרים ט.) רשעים מלאים חרטה, ועי"ז נכנס לדכאון ואינו מוצא דרך לצאת מהסבך ונוספים עוד פגמים על פגמיו. וגילו לנו הצדיקים שענין התשובה הוא על ידי עשה טוב, שיספוג בתוכו כמה טוב שיכול ולהתקרב להשי"ת, ואם ח"ו יפול בעצבות ומרה שחורה אינו מתקרב כלל להשי"ת אלא מרגיש ריחוק בקרבו, ובפרט בשנים האלו אין דרך אחרת - רק להשקיע בקרבת אלקים ועי"ז לבוא לתשובה שלימה.

עבודת האדם לעבוד את ה' מאהבה

בכל מצב

משה רבינו אומר להשי"ת טרם יציאתם ממצרים באיזה זכות ייצאו ממצרים, אמר לו השי"ת וזה לך האות כי אנכי שלחתך בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה' (שמות ג יב), ומשמעות הדברים, כשאני שולחך לעשות איזה דבר, תדע ש'תעבדון את האלקים על ההר הזה'. וזה עליך לדעת כי כשאדם

ליל שישי פרשת נצבים וילך ערב שבת סליחות תש"פ

משמעות השם 'שבת סליחות'

מתכוננים - לנו לשבת גדולה מאוד - שבת סליחות, בפשטות, השם 'שבת סליחות' הוא כי העבודה של השבוע הבא היא לשפוך שיח ותחנונים לפני אדון כל, וכל ברכאן דלעילא ביומא שביעאה תליין (זוהר תרומה פח.), וממילא בשבת זו באים השפעות של סליחה ומחילה לכל השבוע.

אך אפשר לומר ענין גדול יותר, שהדרך שבה ניגשים לנו לבקשת הסליחה היא ע"י שבת קודש, וע"כ נקראת 'שבת סליחות', דהנה איתא בספר נועם אלימלך פרשת עקב שאף שצדיקים עושים תשובה מיראה, שבת היא זמן של עשיית תשובה מאהבה, דהיינו כשאנו רוצים לדעת באיזה פנים לגשת לימי התשובה, נתבונן בשם השבת הזו - 'שבת סליחות', שיידעו שעבודת התשובה צריכה להיות כשבת קודש שיהא כולו אהבה להשי"ת ולא להישאר מטונף בעבירות שבידו, אלא יתנער לגמרי מחטאיו ויתדבק בהשי"ת מתוך אהבה. כי לפעמים היצר הרע

שבת סליחות - רמז לתשובה מאהבה
 וזהו שבת סליחות שהסליחות יהיו כענין של 'שבת', שיש תשובה מיראה ויש תשובה מאהבה, ולכן הרמז שהתשובה תהיה מלאה באהבת ה' וגעגועים אליו יתברך ומתוך שמחה שזוכה לשוב אליו באמת, ולהתאמץ בכל כוחו לבא לידי התעוררות המרמז למנער 'אויפשאלען דעם נפש', כדאיתא שיש בגידין בנותן טעם, ויש על זה פירוש שהכוונה היא שרק כשמנער את עצמו בעצמותיו וגידיו אז הוא בנותן טעם, שמרגיש את הטעם במצוה.

בחדשים אלו מוענים כוחות לכל השנה

אחת מן ההתרשלויות שיש בחודש אלול היא, שאנו מקוים שתהיה בעזיה"ת שנה טובה ומבורכת, ובפרט שלכל אחד היו אי אלו קשיים, בין אם צרות הכלל או הפרט, ואנו מקוים שהשנה החדשה תביא עמה שפע ברכות לרוב, ובפרט בשנה זו, שעשויים להתעורר הרבה קושיות, אך כמובן שיהודי חי באמונה פשוטה בתכלית שאין שום תרעומת וקושיות ח"ו, וזה רמז השנה הבאה - תשפ"א - תהא שנת אמונה פשוטה, והאל"ף מרמז על אלופו של עולם שהוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, ותש היינו תשובה שלימה. אך הנה אמונה הוא לידע שהכל

צריך לעבוד באיזה דבר, יידע היטב כי הענין הוא 'תעבדון את האלקים על ההר הזה', ואפילו כשיוצא לעבודתו ואינו יכול כבר להמשיך לישב בבית ה' ולהגות בתורתו כל היום, ומפאת פרנסתו חייב לצאת לרחוב, ולעתים מתבונן בקרבו ואומר: הרי קרבת האלקים גדולה ביותר בין כותלי בית המדרש, ואיך אשאר עם קרבת אלקים ברחוב המרוחק מעבודת ה', עליו לדעת שלא תמיד הדבר בשליטתו, ולפעמים חייב לצאת להביא פרנסה וכדו'.

ועוד, שהרי מובא בתניא (כמאור עינים בשם הבעש"ט) בענין המחליף פרה בחמור, שאם עוסק במסחר ומקיים מחליף פרה בחמור כפי ההלכה, הוא בדרגת מה יותר מהעוסק בתורת המחליף פרה בחמור, כי כאן הוא מקיים את זה בפועל ממש. וא"כ וודאי שלפעמים עבודת ה' הנדרשת מעמו הוא לעבוד כדת וכדין באמונה, ובזה הוא ממלא את תפקידו שהוטל עליו. ועוד, שלפעמים אם לא יעבוד לא ימלא את שעותיו וילכו לביטול, וא"כ וודאי שיעסוק ביישובו של עולם, וכמובן שאין זה דומה למי שיושב ועוסק בתורה כל היום ששכרו הרבה מאוד, ואכן הוא אינו צריך לעסוק בפרנסה כלל. היוצא מדברינו הוא, כי עבודת האדם הוא להגיע לאהבה את ה' ולדבקה בו באיזה דרך שבחרו עבורו משמים.

או יורדות, וישנם שני אנשים שעמדו ביחד וא' הגיע עד למעלה והשני לא הגיע, והחילוק הוא שא' מהם פסע עוד פסיעה ועלה על המדרגות, והשני נשאר על עמדו ולא אז כל שהוא, ולכן עבודתנו היא הפסיעה האחת ואז הכל הולך מאליו.

ורמז לזה אפשר למצוא בסעלפאנו'ס שלנו שצריכים להטענים - רעטשארדזען, דהיינו שרוב היום הוא בכיסו ואינו מחובר לקיר וכשמתרוקן מחברו בקיר, ובמעט שמחברו כשעתיים ביום יש לו כח להמשיך לעוד יום שלם, וזה הרמז שהחדשים האלו של אלול ותשרי הם החדשים אשר בהם מטענים לכל השנה הבאה ומחובר בהם להשי"ת, וצריך למלאותם כמה שיוכל בעבודת ה' ותשובה ותשוקה להשי"ת, וזה יתן לו כח להיות מחובר להשי"ת בכל השנה, וחדשים אלו הם מן ההכרח וא"א בלי זה.

ואם ישאלך אדם הרי אם בחדשים אלו עובדים את ה' בכל הכח ובחודש חשון שוב נופלים, א"כ מה יש לנו מעבודתנו במשך החדשים האלו, כמובן שהתשובה צריכה להיות: למה אכן אתה שוב נופל?! השאר על עמך. הרי עבדת כ"כ הרבה ולמה אתה נותן לעצמך ליפול. אך התירוץ הוא שאכן עבודתך בחודש אלול תשרי תשפיע עליך שלא תפול, וכמה שתכניס בקרבך כך יהיה לך כח לעמוד ולהיות

מאתו יתברך, ועל תש"פ אנו צריכים לאמונה ולתשפ"א אנו צריכים להרבה תפילה ובקשה להשי"ת. ואכן רואים אנו בסדר הסליחות, שחלק מהסליחות נאמר בכל יום ויום באותו הסדר כגון 'אשרי', 'לך ה' הצדקה' ו'שמע קולנו' וכו', ורק חלק אחד משתנה מיום ליום, והרמז בזה הוא, ש'אשרי יושבי ביתך', אלו 'יושבי ביתך' שהם מודים להשי"ת, אבל מי הם ה'עוד יהללך' - במובן של 'עוד' - יותר, מי הם?! עלינו לענות על כך את התשובה בעצמנו, שזה היסוד בימי הסליחות 'עוד יהללך סלה', לעשות יותר ממה שאתה חושב שאתה יכול, עוד הילולים, תוספת כוונה, והעיקר לעשות ולא להשאר יושב, כי אם לא ישתדל ישראל במטתו, אך מי שעושה ומתאמץ, הוא קם לעבודת בוראו וכמוזכר בשולחן ערוך (סי' א) 'וכששוכב על מטתו יחשוב שויתי ה' לנגדי תמיד ומיד תפול עליו היראה', ועל זה אנו צריכים מעט לשבר את עצמנו שנוכל להמשיך בעבודתו ית', וההתאמצות הזו הוא ההתחלה ואח"כ כבר נמשך כמעט מאליו.

בשנה שעברה אמרנו מהרה"ק מסאטמאר זי"ע שאמר שאחר העבודה הק' מהימים הנוראים והקדושים ואין אנו יודעים מהיכן להתחיל, ובימיו היה זה עוד חידוש מה שאנו רואים בעירפאר"ט שישנה עסקעלעטע"ר - מדרגות נעות, עולות

בשנה זו השטן מתערבב בוודאי בשנה זו חל יום א' דראש השנה בשבת ואין תוקעים, כנאמר (ויקרא כג כד) 'זכרון תרועה', ולכאורה צריך להבין, שתוקעים בשופר כדי לערבב השטן, ואפילו התקיעות שבחודש אלול הינם כדי לערבב את השטן ככתוב בספר סדר היום, וא' הטעמים בענין זה שהשטן מתערבב ע"י קול השופר הוא, שהשטן יודע שא' הסימנים שבן דוד בא היא תקיעה בשופר גדול, וכששומע קול שופר במשך חודש אלול, מתחיל הוא לפחד אולי הוא סימן לביאת המשיח ואז מתערבב מפחד שסופו בא, וכן בערב ראש השנה אין תוקעים כלל וזה גם מערבו שכל החודש תקעו והיום אין תוקעין, וחושב שסיימו כבר את ימי הדין ובימי הדין ברצונו לקטרג, ובערב ר"ה מתערבב ומפסיק מלקטרג. ולכאורה צריך להבין, שהרי השטן בעצמו גם זוכר מה היה בשנה הקודמת שתקעו בחודש אלול ובערב ראש השנה הפסיקו ושוב תקעו בראש השנה, והוא גם יכול להיות למדן כשצריך, ויודע את כל ההלכות שישנם כדי שיוכל לפתות בני אדם ולהכשילם בחטא ל"ע, וכידוע פירוש הבעש"ט על 'שטן משום מאי חייב, משום צובע', שצובע את העבירה ואומר שהיא מצוה, וכן הוא לפעמים נעשה כתלמיד חכם שידוע שזה מותר לעשות וכדו', ואיך ומדוע כאן פתאום הוא מתערבב כ"כ. וי"ל בפשטות שהוא נבהל ע"י התקיעה

ערליכער איד גם בחודש חשוון והלאה, וזו עבודת אלול תשרי, בלי קשר למה שיהיה בחודש חשוון, דהרי העתיד אינו אלא חלומות שוא.

ותשפ"א הוא שנת א"ינפ'לאנצן - א'נפ'אנגען, והוא אשר אמרנו, שהעיקר הוא ההתחלה לעלות על האסקלעטער ולהצליח לעלות מעלה מעלה, והקשר בין תשפ"א ואיינפלאנצן הוא כי השנה היא שנה שישית המיועדת לזריעה ולהתברך ורמז זה שייך בכל חודש אלול שהוא זמן הזריעה שיגדל במשך כל השנה הבאה, וכעת הוא זמן מילוי הבעטערי לכל השנה הבעל"ט.

ה' מזכיר לנו שנתפלא אריו

והעסק בכל שנות תש הוא תשובה שלימה, ופא הוא פעם אחת, שהקב"ה רצה לעוררנו על התשובה השלמה עוד פעם אחת, ובפרט שנה זו שהיתה שנת הקורונה וכעת באלול שוב ה' קצת מהוירוס, שהשי"ת רוצה להזכירנו, פעם הוא שולח תזכורת כזו ופעם תזכורת אחרת, כחסרון בכסף או חסרון בבריאות וכדו' והכל הוא כדי להזכיר שיתפללו. שכאשר יש איזה קושי או חסרון, מתפללים על כך. והשי"ת רוצה בתפילתנו ולכן שולח לנו איזו תזכורת שיתפללו על כל השנה, וזה הזמן לפעול על כל השנה והשנים הבעל"ט.

דחיפה קלה. דכשיש לאדם נסיון והוא מתגבר בדחיפה קטנה א רוק א בייג, ואפילו בכל השנה ובמיוחד בחודש אלול או תשרי, נעשית ירידת השפע, ואם זה בכל שנה ושנה, בוודאי הוא כן בשנה השישית שיש בה שפע מיוחד של פרנסה, שכל היסט ישפיע שפע רב וכל מילי דמיטב, ומאשפות ירים אביון, שהרי הרבה יהודים איבדו את פרנסתם בשנה זו, יעזור ה' שיהיה שפע בפרנסה, וכמובן שיושפע משמעותו על הגאולה השלימה בב"א.

יזהר להיות מעביר על מדותיו בימים אלו

אחת הסגולות לזכות בדין היא למי שמעביר על מדותיו, וכדאיתא (ר"ה יז.) שהמעביר על מידותיו מעבירין ממנו כל פשעיו, ואם יש לו דין ודברים עם חבירו ובדרך כלל הרי הוא צודק ועם כל זה מנסה להעביר על מידותיו ולוותר, קודשא בריך הוא אומר אני גם מכסה על פשעיו ומעבירין ממנו כל פשעיו.

הוי עובדא בבית מדרשו של הרש"ש רבי שלום שרעבי זי"ע מח"ס נהר שלום, אשר גבאי הביהמ"ד מכר מקומות בביהמ"ד, ובטעות מכר מושב א' לשני בעה"ב חשובים ועשירים, והמושב הי' מהמקומות החשובים בביהמ"ד אשר בדר"כ אין מקומות מיותרים מאלו המקומות, ובליל ראש

ומאבד את כל החשבונות כאדם נבהל שיכול להתערבב ולהתבלבל. ושמעתי עוד הסבר על קושיא זו, שמכיון שהשטן חשב שבמשך השנה יבוא מלך המשיח, שוכח מהכלל.

ומ"מ בשנה זו שראש השנה חל בשבת ואין תוקעין בו, וכבר עברו ב' ימים שלא תקעו, מובן היטב מדוע הוא מתערבב, שהרי את זה אינו זוכר משנה קודמת, כיון שבדרך כלל יש הפסק של יום א' בלבד, וניתן עוד לומר שאולי זוכר עדיין, אך השנה וודאי שיתערבב, וע"ז אומרים שזכרון תרועה גדול מהתרועה עצמה כי הערוב בתוקפו, ואינו חושש לבא לקטרג בשוכחו שהיום הוא יום הדין, וזהו שזכרון תרועה שלנו גורם את השכחה שלו, וכשהשטן אינו מקטרג ואינו מפריע לנו כ"כ בעבודתנו, יכולים אנו להתפלל יותר ולשפוך שיח לפני אדון כל.

ענין שנת השישית והשפע שבה

על שנת השישית אנו יודעים שיש ברכה מיוחדת וציויתי את ברכתי בשנה השישית, שהאדמה תצמיח יותר כך שיהא די לשנת השמיטה, ותשפ"א הוא ג"כ מלשון 'תשפע', והגם שתשפ"א הוא בא' ולא בע' צריכים להחליף את הא' עם הע', ובאמת ניתן לעשות מאל"ף עי"ן ע"י הוספת מנין ס"ט להאל"ף, כי ס"ט הם אותיות היסוד תיבת 'היסט', דהיינו דחיפה, ואפילו

מלאך רחמים וטען, שהרי איש גם עבר יסורים במשך השנה ומדוע לא ישימו אותם על המשקל, ואכן הביאו כל יסוריו ושמו אותם על כף המצוות ואכן הכריע קצת את הכף אך עדיין העבירות גברו, ובא עוד מלאך רחמים וטען שיבדקו אם במשך השנה עבר על מידותיו, דהיינו כל מיני סכסוכים שיכולים להיות ואולי ויתר עליהם ומנע מחלוקות וכדו', ושמא יכריע הדבר את הכף לטובה, והעלו על הכף את המעשה של לילה זה שקיבל את מושבו במקום אחר ולא עשה כל מחלוקת ואף לא התרעם, והמעשה הזה הכריע את הכף לטובה, והעשיר הזה בתוך חלומו התחיל לצעוק אני מוותר אל מקומי אני מוותר על מקומי, ואמר לו המלאך של רחמים שכנראה א-ל מלא רחמים עשה לו את הטעות הזו, רק בכדי שיעביר על מדותיו ויוכלו להכריע את הכף לטובה, ומיד בבוקר הלך לגבאי הבית המדרש ואמר לו אני מוותר על מושבי בלב שלם.

ואכן לעשיר זה הראו מן השמים איך הדבר שהוא וויתר הכריע את דינו לכף זכות, אך כמובן שאין מראים מעשים וחלומות כאלו לכל אחד ואחד, וצריך כל אחד לקבוע בלבו את מה שאמרו חז"ל המעביר על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו, וזה לשון רש"י (ש) "המעביר על מידותיו - שאינו מדקדק למדוד מידה למצעים אותו

השנה כשבאו להתפלל עדיין לא היה בית המדרש מלא על גדותיו, והגבאי התנצל בפניהם והושיב עשיר א' על המקום המיועד, ואת רעהו על מקום קרוב ובאותה הדרגה, אך ידע שביום ראש השנה יתמלא בית המדרש עד אפס מקום ולא יהי' לו מקום מכובד עבור העשיר השני, וחשש מאוד מהמחלוקת שתתפרץ ביניהם, ולא ידע בנפשו מה לעשות, ובליל ראש השנה חלם העשיר הזה שלא ישב על המקום שקנה, שהנה הוא בכי"ד של מעלה ומגיעים עגלות וקרונות מלאות כל טוב, כלים נאים, כלי כסף וזהב, ומלאכי רחמים מובילים את העגלות בדרך כבוד ובשמחה גדולה, ושאל את א' מהמלאכים מה הרעש הגדול הזה, העגלות המלאות והשמחה הגדולה. אמר לו המלאך, האם לא ידעת שהיום כל הברואים עוברים לפניו כבני מרון ודנים כל אחד לפי מעשיו, ואלו הקרונות הם מלאים מצוות ומעש"ט שזכה הוא עצמו לעשות, ולאחר זמן רואה והנה מובילים הרבה עגלות וקרונות שחורים ומלוכלכים ומלאכי חבלה הם המובילים אותם, ועל שאלתו הסבירו לו שאלו הם העבירות שלו ואשר לא נזהר בהם, וכן ראה איך מעלים את המצוות והעבירות על כפות המאזניים את המצוות מצד אחד ואת העבירות מצד השני, ולחרדתו העצומה רואה הוא איך העבירות גוברים על המצוות רח"ל, ורצו לפסוק עליו גזר דין מות ח"ו, והנה עף לשם

ענוש לצדיק לא טוב, ויתכן שאף הוא ייענש בסיבת עצמו, וע"ז הרי תקנו לומר הריני מוחל וכו' בכל לילה לפני שעולה על יצועו, כדי שלא להשאיר תרעומת על אחרים, ואולי כדאי שאחר אמירתו הרבש"ע יסיים בבקשה, 'כמו שאני מוחל כך ימחלו אחרים אם אני פגעתי בהם'. וענין המחילה הוא בלי שום סיבה, ולא רק כאשר שלח לו מכתב פיוס או איזו מתנה, אלא מעצם הסיבה שלא להשאיר תרעומת על חברו, ולילך לישון בלב שלם בלי תרעומת.

ידוע המעשה המובא בזה"ק פרשת מקץ שרבי אבא ראה איש אחד ישן על שן היוצאת מן הסלע ובא נחש לקראת האיש ורצה להכישו והסתכל רבי אבא מה יהא בסופו ופתאום נפל מלמעלה אבן ונפל על ראש הנחש ונהרג הנחש וניצל האיש ממות לחיים, ומיד לאחר מכן התעורר האיש וראה את הנחש המת שוכב לידו והלך לדרכו, ואחר שהלך נפלה השן מן הסלע ונפלה לתהום, אשר אם הי' נשאר שם וודאי הי' מת, והתבונן רבי אבא איך נעשה לו נס בתוך נס, ורדף אחריו ושאל אותו: אמור לי מה מעשיך שזכית לנסים גלויים כאלו, הן שניצלת מן הנחש והן מהנפילה לעומק התהום. וענה לו האיש, דבר אחד עומד לזכותי, שאין אני שוכב על מטתי עד שאני מוחל לכל מי שהקניט אותי בלב שלם

ומניח מידותיו והולך לו. - מעבירין לו על כל פשעיו - אין מידת הדין מדקדקת אחריהן אלא מנחתן והולכת".

מעשה שהיה בא' מהקהילות הסמוכות לראדין מקום מגורי מרן החפץ חיים זי"ע, שביקשו מאיזה בחור שלמד בישיבת החפץ חיים והי' עלוי מוכשר ומחונן בכל מדה נכונה, שיהי' אצלם בימי ראש השנה וידבר לפניהם דברי כבושין ויתפלל לפני התיבה, אך הבחור הזה רצה מאוד להיות בראש השנה אצל רבו החפץ חיים והשיב בשלילה, והם הפצירו בו מאוד אך הוא לא נכנע, וכדרכם של מקומות האלו להיות בראש השנה בישיבה במקום לימודם במשך כל השנה [אשר מקורו הוא בגמ' (ברכות ל:)] שיתפלל ביני עמודי דגרסין, והם באו והפצירו אצל החפץ חיים שישפיע עליו שיסכים לבוא אצלם, ואכן הח"ח קרא לבחור הזה ואמר לו בזה הלשון: 'א מענטש לעבט נישט פאר זיך א מענטש לעבט נישט פאר זיך', וכמובן שהבחור הסכים.

וכפרט בימים אלו צריכים להיזהר ביותר בזה, שהרי קורה לפעמים שאחד יש לו על חברו קצת תרעומת ולכו חלוק עליו, ולפעמים אדם חושב שבזה שלא מוותר לחבירו ונשאר בלב כבד עליו אזי הקב"ה יעניש את חברו וזה חלק מהחשבון שיש לו עליו, ואינו מתבונן שאם ח"ו חברו ייענש על ידו הרי נמצא שהוא גרם רע לחבירו וגם

הנוסחאות השונות, מה כן לומר ומה לא לומר, כמובא בגמ' מא' האמוראים שהוסיף בברכתו יותר מתקנת אנשי כנסת הגדולה, ואמר לו האמורא האחר וכי סיימת את כל שבחיו של הקב"ה, והרי א"א לפרט כל שבחיו, אלא שכנה"ג תקנו והבינו מה לומר ומה לא לומר דהיינו שכל תיבה ותיבה שאנו מתפללים עושה רושם למעלה, והיא בנוסח המדוייק וכפי שצריך להיות, ולכן בימי ראש השנה שכלל ישראל מבקש על נפשו ורוצה להכניס בתפילתו את כל בקשותיו על כל השנה הבעל"ט, ואכן כדאי לסדר לעצמו את כל תפילותיו שיוכל לבקש ולהתפלל כראוי וכנכון ויבקש מהשי"ת שיתן לו כח לעשות חיל ולהתפלל לפניו כראוי ובהשתפכות הנפש, וגם יתפללו א' על חבירו, כידוע שכאשר יש אחדות בתוך כלל ישראל, הקב"ה מעביר את פשעיהם, מכיון שכשיש אחדות א' מזכיר את השני ומתפלל עבורו.

יבטח בה' ואל ירך לבבו

והרי אנו עומדים כבר לפני סליחות והאדם מביט לאחוריו ורואה איך נגזז ממנו חודש אלול ואיננו, ולא עשה כלום, אל ירך לבבו, שהרי יש לך שבוע של סליחות, קח את עצמך בידך ונצל לפחות ימים אלו, ובפרט בשנה זו שיש לנו שבוע שלם ויכולים לתקן כל יום את יומו של כל השנה כידוע מספה"ק, ומתחיל כבר משבת קודש, וכן בעשרת

בלי להשאיר עליו שום תרעומת, ולא עוד אלא שאני משתדל תמיד לחבבו ולתת לו כל צרכו.

יש המשך למעשה זה, ונספרו בקיצור: הי' בחור שבייש את חבירו וזה שנפגע מאוד החליט לרצות את זה שפגע בו, והי' זה באחד מימי החנוכה ועלה אליו למסיבת חנוכה ופייסו עד שמחל לו, ובלילה שלאחר מכן הלך לישון והיו שם נרות חנוכה דולקים בחדרו והיו סמוכים למטתו, ופתאום אחזה האש בכלי המטה ואח"כ במטתו ובגדיו ואפילו בטלית קטן שעליו, והתעורר ומיהר והפשיל את מלבושיו וניצל מהשריפה בזכות שהעביר על מדותיו, ואת זה אנו צריכים לקבוע בלבנו - שכמה שנעביר על מדותינו ובפרט כשקשה הדבר מאוד, כך נזכה לנסים ונפלאות למעלה מדרך הטבע.

וכמו שרואים בנוסח התפילה שזה נוסחה והנוסח שנקבע הוא מדויק מאוד, וכן צריך לדעת בכל תפילות השנה ובפרט בימים הקדושים האלו שישנם הרבה תפילות ונוסחאות עד שניתן לפעמים לחשוב מדוע אני צריך להתפלל על דבר זה וכדו', האם רק כי כן נקבע בנוסח התפילה, ולפעמים עוד נראים כעניני קבלה שאין לו שום שיג ושיח בדברים אלו, אך וודאי שהקב"ה נתן כח בחכמי הדור ואנשי כנסת הגדולה שהכניסו בנוסח התפילות כל מה שאנו צריכים להתפלל, וכן את

את החולים וכו', בעת הודאה הרי יש כאן גם תפילה, וזה אפילו עדיף דהרי כתוב שלא יתפלל על בקשות פרטיות, אבל בעת ההודאה יכול לכוין: רבוש"ע אני מודה לך שאתה מרפא אותי, או את החולה שרוצה לבקש עבורו רפואה, וכן כשאומר 'מכלכל חיים בחסד' יכול להודות על שמחת החיים, שכל החיים הוא בחסדו יתברך ומבקש שיכלכלהו בחיים בחסד. וכן ב'ושמח נפשנו בישועתיך', שיכול לכוין בזה על איזו שמחה שמצפה לה, כגון בניס או שידוכים - שתבוא, וכן על שמחת החיים אשר לדאבונינו הרבה אנשים מסתובבים בלי טיפת שמחה, וכלי שמחה הרי אין כלום וכידוע מצדיקים דמה ששמחה יכול לעשות אין שום מצוה יכולה לעשות.

מעלת הכולם פיו בשעת מריבה

שלמה המלך אמר בשיר השירים (א) ב' ישקני מנשיקות פיהו', ואיתא בישמח משה שהאופן איך שיכול להביע את אהבתו לאחר הוא ע"י נשיקה, ויתכן לומר ששלמה המלך גילה לנו ברוב חכמתו שהאהבה העזה שיש בנשיקה דהיינו האהבה שיש להקב"ה לישראל הוא ע"י אופן הנשיקה, דנשיקה היא בפה סגור, כמו שרש"י מבאר על הפסוק הנ"ל 'להיות נושק שפתיים זו בזו בכח בעת מריבה ואותה שעה מעורר את אהבת ה' אליו אהבה עזה ויתירה שאין לה אח וריע',

ימי תשובה יכול לתקן כל השנה, ולכן אל יביט לאחוריו אלא מה שעדיין בידו לעשות ולשוב אליו באמת, וכן הוא משך כל הזמן מלא הזדמנויות להתחיל וליקח עצמו בידיו, כך ה' בראש חודש וכך ה' ב' אלול וכו', וישפוך שיח בפני אדון כל בינו לבין קונו ויאמר לפניו גלוי וידוע לפניך שאני רוצה להיות טוב ולעשות רצונך וכמה קשיים יש לי, אנא עזור לי שאוכל להתגבר ולעבדך באמת, וגם ידע שכל קשייו הם אולי בכדי שיוכל לפעול שנה טובה ע"י התגברותו בבחינת יתרון האור מן החושך, שכמדת האור העתיד להיות מושפע עליו צריך להיות מקודם יותר חושך, וזה מה שהשי"ת רוצה מאתו בעת הזאת.

ואת דאגותיו יסיר מלבו בחושבו כי דאגה ר"ת דער אויבערשטער גייט העלפן, ובהתבוננו בר"ת אלו יבין שהאמת הוא דער אויבערשטער האט געהאלפן, וישליך על ה' יהבו ויהא בטוח שכבר נושע בכל הישועות.

והעיקר שאמרנו שאנשי כנה"ג הכניסו את כל הבקשות בתפילותיהם, ואף אם אינו יכול לצמצם את עצמו להתפלל על דא ועל הא ידע כי בתפילות הקיימות הכל כלול, ובכל תפילה יכוין מה שצריך בשייכות לברכה זו, וכמובא בספ"ק אשר בברכת השבח בתחילת שמו"ע כשאומר 'ורופא חולים' יכוין אשר הקב"ה ירפא

מסיימים את כל תפילת שמו"ע ב'עשה למען שמך, עשה למען ימינך, עשה למען תורתך, עשה למען קדושתך', ואיתא מהקדמונים שאם מסיים תפילתו בתפילה זו בדוק ומנוסה שתפילתו מתקבלת, ואפשר להמליץ בתיבות אלו – עשה למען שמך, רבוש"ע עשה שיהא קידוש ה' שכל אחד ואחד ייחתם בספרן של צדיקים גמורים לאלתר, ותהא שנת שפע, שנה של שמחה, שנה שימלא ה' כל משאלותינו לטובה ולברכה. עשה למען ימינך, שכלל ישראל יצליחו, כדאיתא שהצלחת ישראל באה מ'ימין ה' עושה חיל'. עשה למען תורתך, שתהא המשכת הדורות בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות (היפך משנה זו של"ע לא ה' באפשרות ללמוד כראוי), ותהא הצלחה בתורה. עשה למען קדושתך, שנזכה להשאר בקדושה. והעיקר שיהא קידוש ה' על ידי שכלל ישראל יושעו בכל הישועות, ויהא מלך ישראל וגואלו, יעזור השי"ת שנזכה ל'ותרועת מלך בו' – שנשמע תרועת קול מלך המשיח, תקע בשופר גדול לחרותנו ושא נס לקבץ גליותינו, בב"א.

וזה הבולם פיו בשעת מריבה. ויעזור השי"ת שתהא שנת פה אחד – שלא יהיו בכלל מריבות, אך אף אם כבר ה' בעבר איזו מריבה ועדיין לא השלים עם חבירו ויכול לפתוח פיו ולספר לאחרים ולעורר יותר את הריב, עדיין יש לו זמן לתקן ויבלום פיו על המריבה, וימחול לו ויעביר על מידותיו כאמור, בהתבוננו שהכל מאתו יתברך.

מבקשים 'עשה למען שמך' וכו'
אנו עומדים בעת נעילת שערי חודש אלול, רק ימים ספורים נשארו, יעזור ה' שלפחות ימי הסליחות הבעל"ט יהיו כדבעי, וכמובן שמי שהכין עצמו במשך החודש יתווסף עליו עוד ועוד ביתר שאת וביתר עוז, בבחינת 'אשרי יושבי ביתך', שהיה יושב אוהל בחודש אלול, ובוודאי יתווסף עליו עוד, אך כל אחד ואחד באיזה מצב שהוא צריך לדעת שאפשר לשנות הכל, ואולי דווקא משום שהיו לו חולשות יתן לו ה' שנה טובה מתוקה ויהא יתרון האור מן החושך שהי' לפני זה, אך יידע באמונה פשוטה שמה ששלח לו השי"ת הוא מה שטוב לו, ואנו

הכנה לימים הנוראים – עבודת התפילה

עוד כשבוע 'קמיה דתשרי', נזכה שיהא באופן המועיל ויהא רעוא קמיה.

והרי ברוב חודש תשרי עסוקים אנו בעבודת התפילה, בימי ראש השנה ויום הכיפורים אנו במשך רוב היום בבית המדרש, וכן בימי חג הסוכות עבודת התפילה נשגבה מאוד ובפרט בימי הושענא רבה ושמחת תורה, חלק גדול מעבודות היום הולך סובב בעבודת התפילה.

כל תפילה מתקבלת

אולי כדאי לפרט שבעבודת התפילה ישנם שני סוגים, א' הוא התפילה שתקנו אנשי כנסת הגדולה. וישנם גם את התפילות והתחינות כדוגמת היה"ר שאומרים לפני הוצאת הס"ת מההיכל וכדו' ובקשות פרטיות בינו לבין קונו, וכל תפילה, איך שתהיה, חשובה מאוד לפני רבון כל העולמים, ואפילו תפילה הנאמרת בלא כוונה יתירה יכולה להיות חשובה לפני שומע תפילה, ושמיני עצרת הוא זמן מיוחד לקבלת התפילות שלא עלו עד אז, ובסוף עולים כל תפילות עמך בית ישראל לרחמים ולרצון, וכמובן שאינה דומה

ה' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך', בתיבות אלו אנו פותחים את כל תפילות השמונה עשרה.

נמצאים אנו כעת סמוך ונראה לימים הקדושים, כבר אנו בערב שבת סליחות וכל אחד עסוק בעבודת התשובה ושאר העבודות השייכים לימים אלו, אחת מהעבודות המיוחדות בימים אלו היא עבודת התפילה – "ואני תפילה", לשפוך שיח ולבקש שהשנה הבעל"ט תהא שנה טובה ומתוקה ומושלמת בכל הענינים, והכל תלוי בעבודת התפילה בימים אלו ובתפילות של כל חודש תשרי.

עבודת התפילה בחודש תשרי ולפניה

אנו אומרים בזמירות שלפני קידוש "יהא רעוא קמיה דתשרי על עמיה דיתענג לשמיה במתיקין ודובשין", ומתאמרא בשם צדיקים פירוש על התיבות "יהא רעוא קמיה ד'תשרי' על עמיה" שהוא מלשון תשרי רמז שאנו מתפללים שיהא כל השנה בדרגת תשרי. ומתאמרא עוד מצדיקים שפירשו יהא רעוא 'קמיה דתשרי', שלפני תשרי כשאנו עדיין בחודש אלול ונשאר לנו

במאמר הנ"ל יהא רעוא קמיה דתשרי על עמיה, תשרי הוא מלשון שרי מלשון 'רשאי', וכן מלשון 'פתיחת קשר', שמבקשים מאת הבורא כל עולמים שיתן לנו רשות ויתיר את עינינו ויפתח קשרי לבבנו שנוכל לעבדו באמת, ואז יהא דיתענג לשמיה במתיקין ודובשין כמאמר הרה"ק שתראה איך ישירו לפניך, ויהא מתוק מדבש.

ונוכל לומר שאולי זו הכוונה בפסוק 'ה' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך', שאנו מבקשים מהשי"ת שיפתח ויתיר את קשרי הפה ואת אטימות הלב שנוכל להתפלל ולשפוך שיח ערב לפניו, ואז וודאי יהיה 'ופי יגיד תהלתך', והרי הבורא מצפה ורוצה לשמוע את תפילות עמו ישראל, וזו הפתיחה קודם ג' ברכות הראשונות ברכות ההודאה שע"י פתיחת הפה תוכל לשמוע את תפילותינו הזכות.

כוכות כח האבות

בברכה ראשונה ברכת האבות אנו אומרים 'וזוכר חסדי אבות', ואפשר לכיין בזה שהרי כולנו בני אברהם יצחק ויעקב, וידוע על תלמידי הבעש"ט - כמובן שאין אנו ממעטים ח"ו מדורות שלפניהם התנאים והאמוראים וגאונים ראשונים ואחרונים שהיו שרפי מעלה אלא שידוע לנו ואנו חיים על תורת הבעש"ט ותלמידיו - שכשהודי בא לא' מהצדיקים בעת

תפילה בכוונה ותפילה בלא כוונה, אך בסוף כל התפילות עולות למעלה.

כוונות נסתרות

כאמור אנו מתחילים בפסוק ה' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך, ובתיבות אלו גם צריך כוונה, ונשתדל לעבור על כמה ענינים שאפשר לכיין בתפילת שמונה עשרה, על אף שהרי יש את פירוש המילות שכל אחד צריך לכיין אך ישנם גם כוונות שהם נסתרות במעט בתוך התיבות, וכוונות אלו מגיעים דרך פרד"ס שהם דברים שאפשר להסתירם ואינם גלויים לכל, ולפעמים בתוך התפילה הנראית פשוטה ישנה כוונה של תפילה יותר נשגבה, ורמזים אלו שנדבר עליהם לפעמים הם צריכים להיות בהסתר ולפעמים צריכים לגלותם. אכן יש כוונות גם בתפילת פסוקי דזמרה אך תפילת שמו"ע הינה עיקר התפילה הצריכה להיאמר בציבור, והכוונה מצויה יותר בתפילה זו לכן נתחיל בעיקר בתפילת שמו"ע.

דתשרי על עמיה

פעם שמעו את הרה"ק מרוזין שופך שיח בינו לבין קונו, כשהוא מתבטא ואומר "רבש"ע מה אתה רוצה מבניך קשרת להם את עיניהם אטמת את לבם ואתה עדיין רוצה לשמוע דבר מה מהם? ציית לי ציית לי התר להם את עיניהם ופתח להם את לבם ותראה איך ישירו לפניך". ויתכן שזה מרומז גם

שהיה צריך לכתוב מלך מושיע ועוזר, מושיע בעת שיקראו אליו, ועוד יותר, עוזר אפילו בלי שיקראו אליו שהוא חידוש יותר גדול.

ונראה לומר שלפעמים יש חידוש יותר גדול שהמבקש הוא אדם שאינו ראוי, ועכ"ז ויקשב ה' וישמע והוא חידוש גדול שביקש ואינו ראוי ומקבל, והוא יותר חידוש ממה שקיבל בלי בקשה.

או אפשר לומר באופן אחר שאפילו גישם את התפילה, שבא התפילה ע"י בשר ודם ויד אדם באמצע, הוא חידוש יותר מישועה שעשה הקב"ה בעצמו בלי שיתערב זר בתפילה. ולפי זה אפשר לומר שסדר הבקשה הוא בהדרגה, מתחילה 'עוזר' שהשי"ת עוזר בלי בקשה כלל, ו'מושיע' אפילו לאחר שביקש, ויכול להיות הפירוש שעוזר הוא מתנה מאת הבורא ית"ש והוא נקי מכל רבב, אבל מושיע הוא אחר שכבר נתערבה כאן בקשת הבשר ודם והתפילה נתגשמה במעט, וכלפי השי"ת הוא שבח גדול שהשי"ת מושיע אפילו בתפילה זו שבאה ע"י בשר ודם מגושם מאוד.

אם יש דעת אין רוח שמות

וכעת בזמני תשובה נעבור תחילה לאתה חונן והשיבנו. ורואים אנו שחז"ל תיקנו ברכת אתה חונן קודם ברכת השיבנו, ולכאורה צריך

צרה, ברגע כמימרא פעל ישועתו, וכמו שאמר הרה"ק מרוזין שעם סיבוב עם היד (מיט איין דריי מיט די האנט) פעלו ישועות, ובכלל אבות אנו מכוונים לאבות הק' שאנו מזרעם, וכן אנו מכוונים להצדיקים שאנו דבוקים אליהם, וזהו 'וזוכר חסדי אבות' שאם אחד צריך ישועה בין אם בגשמיות, בעניני בנים או בעניני פרנסה וכדו' ובין אם ברוחניות, יכוין 'וזוכר חסדי אבות' - הרי האבות הק' והצדיקים הי' להם הכח ברגע אחד לפעול ישועות גדולות, וכן אנו מבקשים מהרבוש"ע בזכות האבות זכור את זכותם ופעול לנו גם ישועה במהרה, ואפילו שאין אנו ראויים אבל אנו מבקשים בשם האבות הק' ובזכותם שהיה להם תמיד את מפתח הישועות בידם, וזהו 'וזוכר חסדי אבות', וע"י הזכירה עצמה להביא את הישועה.

מושיע אפילו תפילה פנומה

'מלך עוזר ומושיע ומגן', פירוש המילות הוא - עוזר קודם שקרא אליו יתברך ומושיע הוא לאחר שקרא אליו, ולכאורה צריך להבין דהרי וודאי החידוש יותר גדול כשעונה קודם הקריאה, שכאשר מבקש ומקבל אינו כ"כ חידוש שקיבל. כדוגמת מי שקיבל מעשיר סכום הגון לאחר שביקש ממנו, מובן שבטוב לבו ריחם עליו, אבל אם נתן לו העשיר בלי שביקש ממנו אז הוא חידוש יותר גדול. וא"כ קשה

שאינן אנו משיגים את כוונותיהם, והיו צריכים לתת להם זמן לכוונותיהם ולכן שוררו את התנועות בעת התפילה.

התנועה של יום כיפור בתפילת כל נדרי שהוא מהזמנים הגבוהים ביותר בשנה, ונהגו העולם שהש"ץ מתחיל התנועות בכל נדרי בשלשה דרגות, פעם הראשונה בקול נמוך ובשניה עולה קצת ובשלישית ההתעוררות כבר גדולה והקול חזק מאוד.

התנועה הבאה קול שופר

וכן בסדרות האלו, פרשת כי תבוא בשבוע שעבר והשבוע פרשת נצבים ישנם גם תנועות, בפרשת כי תבוא בקריאת השקיפה נוהגים להרים את הקול, וכן בפרשת נצבים אומרים הנסתרות בקול רם, ואולי יש לומר שאתם נצבים היום איתא בזוה"ק שמרמז על ראש השנה, והוא תמיד השבוע שלפני ר"ה, ואולי באה התנועה לרמז לנו היכן אנו עומדים, כי התנועה השלישית תהיה בראש השנה, וצריכים כבר להתעורר, ויעזור ה' שנוכל לנצל הימים הנשואים כראוי ויתערב קול שופר של משיח עם קול שופר של ראש השנה, בב"א.

להבין העדיפות והקדימה, ובפרט שבאתה חונן אנו מתפללים גם על הבנת התורה, ועוד, האם יתכן שאדם יתחיל בבקשותיו קודם שביקש על תשובה ומחילת עוונות ועדיין שורה עליו המסך המבדיל מחטאיו, וא"כ בודאי צריכים לחזור בתשובה ורק אח"כ להתחיל בבקשותיו. הברכות הראשונות הם ההודאה הנצרכים קודם כל בקשה שהיא, אבל בבקשות עצמם היינו צריכים להקדים את ברכת השיבנו.

ויש ליישב שהרי אמרו לנו חז"ל (סוטה ג.) אין אדם חוטא אלא אם כן נכנסה בו רוח שטות, וא"כ בעת החטא אין לו דעת כלל ואינו יודע שחטא, וצריך קודם את ברכת אתה חונן לבקש ולהתחנן שיכנס בו דעת ואז יבחין בחטאיו ויוכל לשוב עליהם, וכן ידע איך לשוב עליהם ולהוציא את הרוח שטות, ואכן התפילה הראשונה הוא על תשובה אך עדיין צריך קודם להתפלל על הדעת שיוכל לשוב ע"י שיבחין בחטאיו, ואח"כ יוכל להמשיך את שאר התפילה כראוי.

חשיבות התנועות

בימים הנוראים מתחילים כל תפילות שמו"ע עם תנועות קודם התפילות וכן בחלק משמונה עשרה, ומובא שהקדמונים היו מכוונים גדולים

ענין התוקע לשיר

יתקע בלבו האמונה הפשוטה

איתא בגמ' (ר"ה כה.) התוקע לשיר יצא. דהיינו אם תקע בכדי לשיר ולא לצאת ידי חובת שופר יצא, לפעמים אדם תוקע בלשון אידיש 'ער בלאזט' על דברים מיותרים שחושב שדבר זה מיותר הוא ומדוע קרה לו ענין זה, ולכן 'בלאזט ער אויפן אויבערשטן', שצריך לתקוע בלבו שאין דבר מיותר, וליישר הכל באמונה פשוטה שהכל מאתו יתברך שמו והכל בחשבון, ומה שעשה עמו השי"ת הוא לטובתו הנצחית ואין נפק"מ אם בסוף רואה שהי' לטובתו או לא, ואכן בעת הגאולה יתבררו כל הענינים ויראו איך הי' כל דבר לטובתו, ועד אז חייבים אנו להמליכו עלינו ה' אחד ושמו אחד כי אתה הוא מלך מלכי המלכים מלכותו נצח, ולהודות לה' על כל דבר ודבר.

וחנה שופר הוא עקום, והרמז הוא כשנוטל שופר עקום ותוקע בו מלכיות זכרונות שופרות וצועק בו ה' מלך, ומודה לה' ואומר הכל נכון וצריך להיות ואפילו הדברים הנראים לעקומים, וצועק כן מאה פעמים ואחת

מאה קולות בראש השנה ועוד א' ביום הכיפורים, ומשבר בזה את הרגלו, כי כמה שרגיל לתקוע ולהיות מלא טענות על כל דבר צריך להפוך את הענין, ולכן השופר עקום לרמז על ענין זה שבכל עקמימות אנו תוקעים להמליך את קודשא בריך על מלכותיה וארעא, ולכן אומרים מלכיות זכרונות שופרות להמליך את ה' יתברך, שכל הזכרונות מכל השנה הם הכל משופרא דשופרא והכל ראוי ונכון והי' בדיוק מה שהי' צריך להיות ולראות בטוב ה', ולקבל על עצמו להיות מרוצה בכל מצב שהוא ולדעת מראש שהכל בחשבון וטוב ה' לכל, ויעזור ה' שיהיו רק מצבים אשר יהא ניכר לכל את הטוב ולא יהי' נסיון כלל על תרעומת.

והרמז התוקע לשיר יצא, שאם תוקע בראש השנה ונתכוון לשיר, שאפילו דברים הנראים לו משויירים - איבריג - מלשון תנא ושייר, ואפילו על דברים האלו הוא תוקע מלכיות זכרונות שופרות, ויודע וממליך קודשא בריך הוא, אזי יצא, דהיינו שייצא מהדברים הקשים והמיותרים.

לו ג"כ אריכות ימים, והרמז הוא שמי שמרוצה ממצבו אשר הקב"ה נתן לו היום, ואינו רב את ריבו, הוא מאריך ימים. ולכן אומרים פסוק זה כסגולה לאריכות ימים. ויעזור השי"ת שנוכל לחיות במדה טובה זו של אברהם אבינו, ובך חותמים בזכות האמונה פשוטה נצא מהגלות, וזה המטרה להמליך את ה' בכל מצב שהוא, ויעזור השי"ת שנזכה לחיות באמונה זו תמיד ובוזה נזכה לשנת ישועה ורחמים מלא אורה ושמחה, ותהא שנת פדות מן הגלות המר הזה וכן יקויים שאר הרמזים אשר ישנם בתש"פ, ויהא לנו דעת לבקש מה שצריכים לבקש ויתקבלו תפילותינו, וכן מה שאנו צריכים באמת אפילו שאין אנו יודעים לבקש ומה שרוצים לבקש, הכל יעלה לרצון עם התקיעות שעולים ובוקעים רקיעים, וינצלו כלל ישראל הגדולים עם הקטנים מכל פגע בכל הענינים, ויכתבו ויחתמו כלל ישראל בספרן של צדיקים גמורים לאלתר ממש, ויישארו בשלימות צדקתם כל השנה, ויזכו לשנת תש"פ פדות מכל צרותינו, ובאופן של יבוא פתאום להיכלו.

מעשה בהרה"ק רבי שלמה (השני) מבאבוב שמנהגו הי' להתפלל כל התפילות לפני העמוד בימים הנוראים, ופעם אחד ביום השני של ראש השנה הי' באפיסת הכוחות אחר התפילות של ב' הימים, וביקשו ממנו גבאיו ואנשי ביתו שהרבי ינוח

יאמין שהכל לטובה ויזכה לאריכות ימים

ובן צריך לזכור שהקב"ה יודע כל סבלנו ועמו אנכי בצרה, ולא יתכן שאחד יעשה לעצמו רע ואם נראה שעושה משהו רע מבינים אנו שכעת הוא דבר טוב בעבורו, וצריך ללכת באמונת תום והוא חייך ואורך ימין, ורק על ידי אמונה בהשי"ת יוכל להאריך ימים, דאיתא מהרה"ק ר' משה מקאברין עה"פ 'ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל' (בראשית כד א), וברש"י בת הי' לאברהם ובכל שמה, וביאר ע"ז, 'בת' היא מדה כמאמר הפסוק 'אלפיים בת יכיל' (מלכים א' ז כו) והיא מדה מסויימת, וזה היה מדתו של אברהם אבינו, ו'בכל שמה', שבכל מצב היה מרוצה ושמח בחלקו, ובזכות זה הי' 'ואברהם זקן בא בימים', מכיון ש'וה' ברך את אברהם בכל'.

ואפשר לומר בדרך צחות, שאומרים בראש חודש אחר הלל את הפסוק 'ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל' (הגם דראש השנה הוא גם ראש חודש אך הוא ראש השנה ואין אומרים הלל), והוא סגולה לאריכות ימים כמובא בסידורים, ולכאורה מהו הסגולה בזה דווקא, אלו שמתפללים כותיקין הם מאריכים ימים כי קמים בעלות השחר ויש להם ימים ארוכים, מלשון זיי שטייען אויף צופרי ומי שהוא גם צופרידן מהמצב שלו יש

ל'ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד'
ויראו גוים כי שם ה' נקרא עלינו.

עשיית תשובה בשמחה

בלשון הפסוק 'השיבנו ה' אליך
ונשובה', והיא בקשת כנסת
ישראל מהקב"ה, ושכינה מה אומרת
שובו אלי ואשובה אליכם, וזה עבודתנו
בחודש אלול לפשר בין הצדדים אני
לדודי ודודי לי, אין נפק"מ אם יהיה
זה בבחינת אני לדודי כבקשת השכינה
הק', או שיהיה דודי לי כבקשת כנסת
ישראל, והעיקר שניוושע כבר בשלימות,
אך הגאולה היא רק ע"י התשובה וימים
אלו הרי הם ימי תשובה כמאמר הכתוב
דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב,
ובאיזה אופן שהוא בין ע"י סור מרע
ובין ע"י עשה טוב, ואיתא מהבעש"ט
שעל ידי עשה טוב עדיף, כי על ידי סור
מרע יוכל ליפול בעצבות ומרה שחורה,
ועל ידי עשה טוב הוא תשובה בשמחה,
אך העיקר שתהא תשובה.

בן דברנו בא' השיחות שיש בתשובה
ענין של גברא וחפצא, שישנה
תשובה על דברים שעשה ועל האדם,
אבל העיקר הוא תשובה ומיד נגאלין,
ונזכה לביאגוא"צ בב"א.

קצת על מטתו, ענה ואמר בענוותנותו
ובחביבותו: הרי כלל ישראל זכו להמליך
קודשא בריך הוא ולשוב אליו באמת,
ויזכו וודאי לביאת משיחנו ופתאום
יבוא האדון להיכלו, ומפחד אני שמא
בתוך הבהלה שירוצו כולם לקבל פני
משיחנו ישכחו להעירני וכולם יקבלו
אותו ואני אשן על מטתי ואפסיד כל
זה, לכן איני רוצה לישון...

יעזור השי"ת שכבר נזכה לפדות
נפשנו ותחזינה עינינו בשוכך
לציון ברחמים, תקע בשופר גדול
לחרותנו ושא נס לקבץ גלויותנו, הרי
וודאי כבר יצאנו ידי חובת הצרות
ומעתה ואילך יהי' רק טוב, וכמו שאנו
אומרים בתפילה 'זכרנו לחיים מלך
חפץ בחיים וכתבנו בספר החיים למענך
אלקים חיים', שבקשתנו היא 'למענך' -
למען שמו יתברך, ועי"ז ניוושע תשועת
עולמים.

וזה לשון הברכה 'תקע בשופר גדול
לחרותינו ושא נס', שאכן אנו
מבקשים 'לחירותנו' - שלנו, אך 'ושא
נס' מלשון הרימו נס, שאנו מבקשים
מהקב"ה שירים תפלתנו שיהא עליו
יתברך אשר שכינתא בגלותא, ונזכה

בין כסה לעשור

מקום העון וישים אותו בצד, שיקח לגמרי את העון וישאר רק לב, ו'צחן' מלשון צח ונקי דהיינו שיקח את הלב הנקי בלי עוון אשר בתוך פנימיות הלב הרי אינו רוצה לחטוא ח"ו, ורק מתכסיסי היצר הוא אשר מלבה את לבו של איש הישראלי בנסיונות מרים אשר קשה להתגבר עליהם, וע"כ אם נביט על הלב הצח המונח מתחת לעוון, בוודאי נזכה ל'וגם תבשר לבך חוסיס סלחתי', הרי הקב"ה הוא יודע מחשבות ביום דין וגולה עמוקות בדין, ומביט עמוק עמוק בלבו של כל יהודי ויהודי ורואה שרצוננו לעשות רצונך ומי מעכב שאור שבעיסה.

בגלל אבות תושיע בנים - הרצונות החבויים בלב כל יהודי

ולחמשך הדברים נקדים הפיוט 'בגלל אבות תושיע בנים', 'אבות' פי' רצון, מלשון 'ולא אבה', והפירוש הוא, 'בגלל אבות' - בעבור הרצון של כלל ישראל, 'תושיע' את הבחינה הנקראת 'בנים', דהיינו דיש דין של כופין אותו עד שיאמר רוצה אני, ונתקשו המפרשים איך שייך לכפותו לומר רוצה אני, אם זה כפייה אינו

זמן מיוחד לתשובה

ב"ה אנו נמצאים כבר בין כסה לעשור בתחילתה של שנת תש"פ, ושמעתי רמז, דכתיב (ישעיה נב ח) 'כי עין בעין יראו' כשהולכים מע' לע' ואח"כ מע' לפ' אז יזכו לראות 'בשוב ה' ציון', וכעת מתחילה שנת תש"פ, יעזור ה' שיהא שנת פדות ושנת פקידה, פדותך לעמך בקרוב תגלה, וכן פ' מרמו על גבורות דכתיב (תהלים צ"ג) 'ואם בגבורות שמונים שנה', שתהא לכל א' שנה חזקה בכל הענינים, וימלא ה' כל משאלות לבנו לטובה ולברכה.

ביאור 'פנה לעלבון מקום עון להשים' וכו'

בין כסה לעשור הוא זמן מיוחד לתשובה, ואומרים בפיוט של ליל יום הכיפורים 'פנה לעלבון מקום עון להשים, צחן הסר, וגם תבשר לבך חוסיס סלחתי, קולי שמע וראה דמע עיני, ריב ריבי שעה ניבי, ותאמר סלחתי' (הפיוט ידוע מאוד ע"י הניגון המרטיט של הר"ר משה גאלדמאן ע"ה). ויש לבאר בזה, 'פנה לעלבון', פי' קח את תיבת 'עלבון' המורכבת מב' תיבות עון לב, 'מקום עון להשים', כוונתנו שיפנו את

הרה"ק מצאנו בעל הדברי חיים זי"ע הי' אומר על מה שאומרים בפיוטים של ר"ה ויוה"כ מלך עליון ומלך אביון, כשהולך לכלל ישראל בטוב אז השי"ת הוא מלך ישראל וגואלו, וכשח"ו הולך לכלל ישראל לא טוב אז השי"ת הוא בבחינת מלך אביון, וזה מבקשים מהשי"ת, שיהיה אכן מלך ישראל וגואלו, ויהיה טוב לכלל ישראל ברוחניות וגשמיות.

ביאור 'קולי' שמע וראה דמע עיני' וכו'

ובזה נבוא לביאור המשך הפיוט 'קולי שמע וראה דמע עיני', 'קולי' מורכב מב' תיבות קו לי, קו הוא מלשון קו התאריך, דהיינו קו ישר המפסיק את כדור העולם בין יום אחד לשני, וזה הרמז קו לי שמע, אם תרצה שישמע השי"ת את תפילתך מיד במשמעות מיד - גלייך כמו ישר - גראד, איך תוכל לפעול את זה, 'ראה דמע עיני', היינו 'דמע' מרמז לדמעות של תשובה, 'עיני' מרמז על תשובה עמוקה בעיון רב, וע"י תשובה זו שבאה בעיון רב, ראה דמע עיני - רבש"ע, הבט וראה כי שבתי בתשובה שלימה בדמעות כדבעי. 'ריב ריבי שעה ניבי', ריב הוא אותיות רי"ש י"ב וזה מרמז על יעקב אבינו שהיה ראש ליי"ב שבטי י-ה, דהרי יש בחינת ישראל ובחי' יעקב, וכשישראל בגדלות הם בגדר ישראל, וזה הטעם שכתוב שנית 'ריבי' עם י', לרמז

רוצה ואם רוצה אינו כפייה, והתירון הוא דכל יהודי מכיון שבן הוא למקום, בתוככי לבו רוצה הוא באמת ושאר שבעיסה מעכב, ולכן צריכים ע"י כפיה לגלות מטמוני לבו ולראות שבאמת רוצה הוא, וזהו 'בגלל אבות' - הרצון, 'תושיע' את התוצאה שצריכים להוציא - את בחינת 'בנים' שרוצים באמת, 'ותביא גאולה לבני בניהם', לפי שאז לא נצטרך כלל לכפייה כלל, והכל יהיה ברצון הטוב, וזה אנו מבקשים מאתו יתברך שיקח מאתנו את המניעות מלעשות הטוב בעיני האלקים.

וידוע מאמר הרה"ק מרוזין זי"ע שאמר: רבש"ע, מה תרצה מבניך הרי קושרים את עיניהם וסותמים את לבם, ואיך אתה עדיין רוצה לשמוע מהם משהו, ציית נא לי ציית נא לי, התר את עיניהם ופקח את לבם ואז תשמע מהם שירות ותשבחות.

ולפי"ז יש לפרש מה שאומרים בזמירות ליל שבת, יהא רעוא קמיה דתשרי על עמיה דיתענג לשמיה במתיקין ודובשין, תשרי הוא מלשון היתר הקשרים כדאיתא באברהם אבינו (כ"מ פו): כד הוי שרי ואסיר דהיינו שהתיר את חבישתו, וזו בקשתנו, רבש"ע, דתשרי על עמיה, שתתיר את עיני ישראל ולפתוח את לבם ואז דיתענג לשמיה, וודאי תשמע מהם מתיקין ודובשין.

ביאור 'שעה ניבי'

שעה ניבי אותיות קול ניבי גימט', קול ניבי הוא בב', אך אם יהא בו' - דהרי במוצא הפה של בומ"פ יכולים להתחלף ויהא כמו ניוי, נ' ו' ע' י', וכן קול הוא ק'ל'ו', ואם כן ניבי הוא ענין של קול, ואומרים אנו בסליחות השיבנו ה' אליך ונשובה וכו', ומיד אח"כ אומרים אמרינו האזינה ה' בינה הגיגנו, ואמירה הוא לשון רכה דאנו אומרים ומבקשים מהשי"ת, הרי יש ויכוח עתיק בין כנסת ישראל להקב"ה אם 'השיבנו ה' אליך ונשובה' או 'שובו אלי ואשובה אליכם', וזה אנו אומרים ב'אמרינו האזינה' אחר 'השיבנו', שאנו אומרים להשי"ת, רבש"ע, אין אנו מצליחים בלי 'השיבנו'.

ואיתא שהצועק בתפילתו הרי זה מקטני אמנה, מכיון שהשי"ת שומע ועונה לחש ובצעקתו מראה כאילו שאין השי"ת יכול לשמוע תפלתו בלי צעקתו, והוא כבחינת שהשי"ת משפיל עצמו לשמוע תפלת בני ישראל והוא בבחינת השיבנו ה' אליך, וזה בקשתנו שגם ישפיל עצמו לשוב את שבותנו ולקבל תשובת עמו ישראל ברחמים, וזהו 'אמרינו', שאפילו באמירה רכה ובלי צעקה - 'האזינה' אתה שומע ומאזין תפלתנו, 'בינה' - תבין גם את הגיגי לבנו שאנו רוצים לשוב אליך באמת, וקשה עלינו לאתערותא דלתתא, ואנו רוצים שבתשובה גם יקויים מאמר

על בחי' ישראל, דהרי 'א יוד איז א ישראל' דבחינת ישראל ניתנה לישראל להתגדל ולעלות יותר ויותר מדריגות בזה הבחינה, ובחינת יעקב הוא לראות באיזה מצב שנמצאים עכ"ז להיות עם ה', ולפעמים אדם כבר הגיע למדריגת ישראל אך אינו מבחין שחביריו עדיין למטה במדרגת יעקב וצריך להשפיל עצמו אליהם ולחזקם ולהשפיע עליהם, ולפעמים הקב"ה בעצמו מוריד אותו שוב לדרגת יעקב בכדי שיראה לאיזו מדרגות אפשר להגיע ואכן לאן הגיע, וב' דברים אלו גורמים שיהא מדרגת יעקב אפילו אצל יראי ה', אך צריך לראות שיהא זה רק לשעה ולא ישאר שם, אלא שוב יטפס ויעלה למדרגת ישראל שהי' בה.

וזה ענין התשובה, לתקן את דרגת יעקב וכמאמר הכתוב 'ומודה ועוזב ירוחם', דתשובה הוא שמקבל ומבין ברעתו ולא מצדיק את עצמו, אלא 'מודה ועוזב' - שמבין שעשה דלא כשורה ומתחרט על מעשיו, וזה הרמז דע"י 'ריב ריבי' שמתקן את מדת יעקב ומעלהו למדת ישראל, דע"י שהוא הולך ולא עומד דהרי רק מלאכים יכולים להיות במצב של עומד אך אדם הוא הולך, והוא מעלהו אז דרגתו גבוהה, ו'שעה ניבי' - מלשון זמן ושעה, שידע שאין לבטל את הזמן אלא צריך כל הזמן להתעלות יותר ויותר.

אינה מתקבלת כראוי ויוכל להיות ח"ו כח להסטרא אחרא רח"ל, וע"כ צריך לשוב קודם שמתפלל ולומד כדאיתא במאור ושמש בשם הרה"ק מלובלין עה"פ 'ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חוקי' (תהלים נ טז), ואכן ג' ראשונות הם שבח והודאה להשי"ת, אך קודם שבא לבקשותיו לכאורה הי' צריך להתחיל בברכת השיבנו, אך האמת היא שבלי ברכת הדעת אין ברכת השיבנו, ולכן בראשונה מבקש על דעת ואח"כ על התשובה שזה הסדר המוכרח, דאם אין דעת הבדלה מניין, וע"כ מבקש על הדעת ואז יוכל לשוב ויקבל ע"ע להתנהג בדעת, ועי"ז יזהר לא לבוא לידי שטות, ויבוא לתפילותיו הנצרכות לו.

ויעזור ה' שיהא לנו הדעת הנכונה וההכנה הנכונה לזה, ועי"ז אכן ישיבנו סלחתי ביום הקדוש אשר ביום הזה יכפר עליכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו, וננצל את הימים האלו שבין כסה לעשור ושבת תשובה כראוי וכנכון, וכמאמר הרה"ק מרוז"ין שצריכים להפוך היוצרות בין שבת הגדול ושבת תשובה, שבשבת הגדול צריכים לדבר מתשובה ובשבת תשובה לדבר מהגעלת כלים, וכוונתו היתה כשרן די כלים, היינו כלי ההשפעות שיוכלו כלל ישראל לקבל ע"י תשובה שלימה. ולאחר מכן ישנה עבודת י"ג מדות ותשליך במצולות ים כל חטאתם,

הפסוק 'השיבנו אליך ונשובה', ומיד לאחר מכן אומרים 'יהיו לרצון אמרי פינו והגיון לבנו לפניך'. והמנהג הוא שאומרים אותו בלחש, להראות הענין שהוא עונה לחש ומשפיל עצמו אלינו לקבל תשובתנו, וזה מרומז ב'שעה ניבי' - אותיות קול, 'והשיבנו סלחתי בבחינת 'השיבנו אליך ונשובה'.

וכן איתא על הפסוק 'ויאמר ה' סלחתי כדברך' (במדבר יד כ), שמשה רבינו ביקש שהשי"ת יכפר לישראל על חטא העגל וענה לו 'סלחתי כדברך', ואיתא בספה"ק שאם הי' משה מבקש על העבירות של עד סוף כל הדורות הי' ג"כ מקבל תשובה זו של 'סלחתי' שהי' 'הכל כדברך', ונשאלת השאלה מדוע אכן לא עשה כן משה רעיא מהימנא לבקש על כל עוונותיהם עד סוף כל הדורות, ויש לומר שמשה רבינו חשש שיהיו ישראל בגדר אחטא וה' הטוב יכפר מיד, ולא יחרד בנפשו לחטוא, וע"כ לטובת כלל ישראל לא ביקש כן, וידעו כולם שהחוטא צריך לשוב אליו יתברך ולתקן פגמיו, ועד שלא ישוב כל מצוותיו יוסיפו ח"ו כח לס"מ וסיעתו.

ויעזור ה' שתהיה לנו הדעת כמו שרואים בתפילה שמתפללים על הדעת קודם ברכת השיבנו, דאין אדם חוטא אלא א"כ נכנס בו רוח שטות ועבירות הם בלי דעת, ולכן עד אשר ישוב יוכלו להיות לו מונעים שימנעו את תפלתו מלעלות וכן תורתו

להגאולה שלימה, ואז נעלה לציון ושם נעלה ונראה ונשתחווה לפניך בשלש פעמי רגלנו, ובהאי שתא ביום טוב סוכות הבעל"ט נהיה שם כבר לשמוח לפני ה' בביהמ"ק, וביום הערבה לסובב את המזבח, ונזכה לניסוך המים אשר עליו נאמר מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו, בבנין בית המקדש השלישי ושמחת עולם על ראשם בשנת תהא שנת פקידה בב"א.

ועבודת היום של ערב יוה"כ המתחלת במנהג כפרות, וכן אלו הנוהגים לקנות כבר ד' מינים לפני יום הכפורים בכדי לאגור עוד ועוד זכויות ליום הדין, ועבודת הד' ימים בין יוה"כ לסוכות וסוכות עצמו, הכל הוא מקשה אחת של יראת ואהבת ה' יתברך ועבודת ה' בשמחה, וסיומה בעת ההקפות הקדושות.

יעזור השי"ת שנזכה לערוך העבודות הק' כראוי וכנכון עד אשר נזכה

ערב יום הכיפורים תשע"ט

שלא יימחקו אלא הם נעשים זכויות ואנו רוצים שיעמדו מול עינינו, ואם כן העבודה שאנו צריכים לעשות עם העבירה היא להעבירה לזכות, אך מכל מקום אנו אומרים שאפילו אם הגענו רק לתשובה מיראה ואנו צריכים למחוק את העוונות אנו מבקשים שהתשובה תהא שלימה ומתוקנת שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב עוד, ולא ישאר שום רושם מהעבירות כדוגמת ענן שעובר ואיננו, כי גז חיש ונעופה, וענן הוא בעצמו דבר יפה, והכוונה שאנו אומרים 'מחה פשעינו', שאפילו שאנו צריכים להגיע ל'מחה פשעינו' שהוא רק מיראה, אך תהא התשובה שלימה 'כעב וכענן' שהם יפים, וימחקו לאחר מכן ע"י התשובה.

ענין כל נדרי

וביום הזה יום הכפורים, והזמן הק' והנעלה אפוף אימה הוא זמן התקדש יום הכפורים בעת כל נדרי, אשר כשאנו רוצים להמליץ על זמן נורא אנו אומרים כמו ליל יום הקדוש בעת כל נדרי, וצריכים להתבונן מדוע הזמן הוא כ"כ נעלה וזה תחילת עבודת היום, ויש לומר דהנה כוחו של נדר הוא

אפתחה פי בתפילה קודם שנדבר מילין זעירין לכבוד היום הקדוש, שלא אכשל בלשוני, ולא אומר דבר שלא כרצונך, ושאומר רק דברים ראויים ונכונים.

אנו נמצאים בזמן הזועק מאליו היום הקדוש של השנה, כמעט ואנו נמצאים בחותם המלך יום הכיפורים הוא יום שאנו נמצאים בבחינת עש"ן עולם שנה נפש, עולם היינו בית המקדש המקום הקדוש ביותר בעולם, שנה היום הקדוש ביותר בשנה יום הכפורים, נפש הכהן הגדול האיש הקדוש ביותר, וכאשר נכנס הכהן הגדול לפני ולפנים ביום הכפורים נשתלבו ג' הדרגות ביחד והוא תיקון גדול שאין לשער, והוא הנקרא בבחינת עש"ן, ואם לא עכשיו אימתי, ואם לא נתבונן כעת הרי הזמן הזה כעשן יכלה ונמוג.

ביאור 'מחה פשעינו כעב וכענן'

בסליחות: 'מחה פשעינו כעב וכענן', 'ענן' הוא דבר העובר מעלינו, ומתי אנו צריכים להגיע למצב של 'מחה פשענו' זה רק כשאנו שבים מיראה, דאז צריכים למחוק את העוונות, אך אם שבים מאהבה אז אנו רוצים

על כל אחד ואחד איך שכל דיבור שיצא עושה רושם.

ומאידך יתחזק על ידי זה, שכח דיבורו ותפילתו עושים רושם חזק ובוודאי יפעל בתפילתו כל טוב, והרמז לזה ש'יום כיפור' בגמט' שע"ב, לרמז שכמו דאיתא (ב"ר יו) שכל עשב ועשב יש לו מלאך המכה על קדקדו ואומר לו גדל, כן הוא עבודתו של יום הכפורים שכולנו נדמים למלאכים ויש לנו כח לומר לעצמנו גדל, ומכאן תראה דרגתך בקדושה ואיך להתנהג, ועל ידי יום זה אנו זוכים להתגלות לראות בדרגתינו.

ויעזור ה' שנזכה להגיע לזה ולשפוך שיח לפני בורא כל העולמים, שפכי כמים לבך נוכח פני ה', ונזכה להתפלל בהרחבת הדעת ובשיקול הדעת הנכון, ודיבורים נכונים אשר יתקבלו לרצון, ונזכה לשנת סיעתא דשמיא, שנת רחמים ורצון וכל טוב.

כח הדיבור. ובזמן שבית המקדש הי' קיים ורצה להקריב קרבן לה' הי' צריך מקודם להקדיש את הבהמה באומרו בפיו הרי עלי קרבן, - וכידוע בספה"ק שלכן אומרים סליחות לפחות ד' ימים קודם ר"ה הוא כדי שיהא לנו ד' ימי ביקור לבקר את כל חלקי הנפש שיהא ראוי להכנס לעבודת הימים הקדושים והנעלים האלו, ויחשוב בלבו אשר ימים אלו יהיו עבורו ימי ביקור כראוי - ולכן אנו צריכים לעורר את דבורינו שנפעל לשנת ישועה ורחמים ולהמליך את בוראנו בנפש חפצה, ולהתבונן כראוי איך צריך ליראות עבודתנו שבפה, ויהא עבודה שלימה ותמה בקדושת המלאכים, ולכן בתחילת עבודתנו בפה אנו מקדימים בכל נדרי בכדי שנתבונן בעבודתנו איך ע"י דיבור נתקדשה הבהמה, ואיך ע"י דיבור צריך לבוא לחכם שיתיר לו את נדרו, ובזה התבונן וראה גודל האחריות הרובצת

בין יום כיפור לסוכות

[במוצאי יום כיפור תשפ"א]

ותשלים משאלין דלבאי, שכל מה שחסר יתמלא, ויהא בתכלית השלימות.

וכן יש לפעמים שהתפלל תפילה שלימה ולא החסיר כלום, אך בקשה זו שביקש אינה טובה בשבילו, והוא מתעקש על דבר שהוא לרעתו, ע"ז אנו מבקשים 'ותשלים', שתהא תפילה בשלימות, וזה אינו חסר לו כלל.

וכן יש עוד רמז בבקשה זו של ותשלים וכו', דישנם אנשים רבים אשר רוצים להתעשר בעשירות מופלגת ואין שמים על לבם שכאשר יתעשרו אכן ישארו יראים ושלמים אך לפעמים יחסר לו בעבודת ה' וכו', וא"כ נמצא שיחסר ע"י בקשתו. כמוכן שאדם צריך להתפלל על פרנסה בהרחבה ובריוח ושלא יחסר לו דבר, אך עשירות הוא כבר נסיון של 'וישמן ישורון ויבעט', וזה הכוונה 'ותשלים משאלין', שיהא תפילות של שלימות ולא יחסר שום דבר מרוחניותו ועבודת ה'.

וכן איתא מצדיקים אשר בעת רצו להתפלל על דבר שקשה להתפלל על זה כגון על עשירות ישנה דרך להתפלל שיזכה לברכת עושר וכבוד אך יישאר גם בכשרות ולא יפול ממדרגתו,

טעם שנהגו לומר 'פיל גוטס' ע"ד 'ותשלים משאלין דליבאי'

המנהג בכמה מקומות לומר מ'זאל האבן פיל גוטס אויסגעבעטן ולא אלעס גוטס אויסגעבעטן, והכוונה בזה הוא הרבה סוגי טובות פיל סארטן גוטס...

ויש לומר שבמיוחד אמרו נוסח זה של פיל גוטס, דלכאורה היו צריכים לומר אלעס, למה לא נתברך שקבלנו ופעלנו בתפילותינו על כל טוב וטב, אלא דלפעמים ישנם תפילות ובקשות שלא התפללנו כראוי או שלא בקשנו במפורט, או שהחסרנו תפילה שרצינו להתפלל, ולכן ישנה עצה טובה אשר התנא הק' רבי שמעון בר יוחאי סלל לנו הדרך לזה בתפילת בריך שמיה, אשר מסתיימת בבקשת 'ותשלים משאלין דלבאי ולבא דכל עמך ישראל לטב ולחיים ולשלם'. ותשלים הוא מלשון שלימות, וכגון כוס שלם הוא כוס מלא ואם אינו מלא על כל גדותיו אינו שלם, וזה הרמז אשר אנו מתפללים, אם לא התפללנו בשלימות ולא מילאנו כל הפרטים ואינו מלא וזה בקשתינו,

דלבאי, אך ביחד עם זה אנו מבקשים 'ולבא דכל עמך ישראל', שיישר השי"ת את תפלתנו שלא יהיה ח"ו נזק לאף יהודי, והשי"ת יש לו דרכים משלו איך ליישב את כל ההדורים, ותהיה לראובן פרנסה ושמעון לא יפסיד.

וכן ישנם הרבה תפילות אשר אדם מתפלל משך ימי הרחמים והסליחות ומפציר בה' מאוד ואינו מבחין לפעמים אשר תפלותיו סותרות זו את זו, שבקשה על דבר אחד אינה באה עם הבקשה על הדבר השני, וע"ז אנו צריכים לבא לתפילת רשב"י 'ותשלם משאלין דלבאי ולבא דכל עמך ישראל', שלא יהא שום סתירה בין תפילות האדם עצמו, וכן לא תפילות אחד וחבירו והכל יבא על מקומו בשלום, ויתקבלו כל תפילות עמך ישראל לרחמים ולרצון לפני אדון כל.

ונמצא א"כ שמשך הימים שעברו עלינו לטובה אמרנו וענינו פעמים רבות וימלא משאלותינו במדה טובה, ותשלם משאלין דלבאי וכו', וכעת שאנו מגיעים למוצאי יום הקדוש אשר עמדנו בתפילה בשעות הלילה והיום, אנו אומרים מ'זאל האבן פיל גוטס אויסגעבעטן וזה סיום בקשותינו בתפילה, שאנו רוצים שיהא באופן של 'ותשלם', כאמור וזה לשון 'פיל', דהיינו מלא, שישלם השי"ת את תפלתנו באופן שלא יחסר כלום.

דהיינו בעת בקשת העשירות יתפלל על עשירות כשירה בלא ויבעט ח"ו, וכידוע מהבעש"ט שהתפלל: רבש"ע, קח ממני את כל מדרגתי ואשאר רק באמונה פשוטה ובזה אעבדך בשלימות, וכמוכן שאין לנו השגה כלל בדברי הבעש"ט, אך רואים מזה שיתכן לבקש על שלא יהיה לי איזה דבר טוב, וכשמדברים מאדם פשוט קשה להבין דבר זה האם יתכן לבקש שיקחו ממנו את מדרגותיו כי כעת רוצה לעבוד ה' בלי מדרגות, ובקשה זו של ותשלם משאלין דלבאי תשלם את הכל ותיישר אורחותיו, ואם התפלל תפילה שלא יהיו לו מדרגות ישלים ה' ויהיו לו המדרגות. וכן בכל דבר, אם התפילה אינה כראוי ישלימנה ותעלה תפלתו כראוי, כגון בעשירות שרוצה להתפלל על עשירות ואינו יודע אם טובה היא לו או ח"ו לרעתו, וזה דבר שקשה מאוד לדעת בעצמו, דהרי אין דעותיהם שוות, הרי הוא צריך להגיע לתפילת רשב"י 'ותשלם', שכן יעשה השי"ת היודע כל אחד טובו, וישלים התפילה שיהא לטובתו.

ולחבין את סיום התפילה 'ולבא דכל עמך ישראל', אפשר להסביר כגון בעניני פרנסה, שלפעמים ראובן מתפלל על איזה עסק שיש לו וכדי להצליח נראה שצריך להיות הפסד לשמעון, ונמצא שראובן מתפלל ושמעון ניזוק על ידי תפלתו, ע"כ אנו מבקשים: רבש"ע, 'ותשלם משאלין

מתכוונים על הקדושת לוי. וכן אמרו צדיקים שבשמחה יוצאים מכל הבעיות והמליצו במילים 'בשמחה רבה', ואמרו כולם 'רבה' מלשון רב ושליט, והמכוון, שכאשר השמחה שולטת אז 'ואמרו כולם', דהיינו הכל נעשה אמירה רכה, וכן מלשון מכלה שכל הפראבלעמען מתכלים ונעלמים. וכן מתאמרא בשם צדיקים, 'כי בשמחה תצאו', שבשמחה יוצאים מכל צרה וצוקה, וזהו 'באין מליץ יושר', אין, פי' שלא הולך בטוב, אזי מליץ, מלשון הלצה ולשון צחות דהיינו בשמחה וצהלה, ואז יושר, שמתיישרים כל ההדורים והכל נהיה טוב.

ביאור 'רופא נאמן ורחמן'

ומענין לענין, הרה"ק ר' יוסף מדאמבראווא אמר על הלשון 'כי קל מלך רופא נאמן ורחמן אתה', אשר בנוהג שבעולם בימים אלו עד הושענא רבה נכנסים אל הרב עם פתקא דרחמי להיושע בדבר ישועה ורחמים, ועד לראש השנה לכתובה וחתומה טובה, ועד יוה"כ לגמר חתימה טובה, ומיזה"כ לברכת א גוט קוויטל ופתקא טבא, צריכים לכיין בזה לב' ענינים נאמן ורחמן, נאמן הוא אמונת צדיקים אשר יאמין שבכח הצדיק לפעול לו ישועה שלימה, ועבודה זו מוטלת על החסיד להתקשר לרבו בשלימות, ורחמן הוא שהצדיק צריך לרחם על צאן מרעיתו לפעול להם את כל חפציהם, וזו העבודה

מדוע אמר קין לשון 'נתפשרתי עם בוראי'

אנו מוצאים שאדם הראשון שאל לקין אחרי חטאו, ואמר לו 'עשיתי תשובה ונתפשרתי עם בוראי', דהיינו שקיבל תשובתו. אך צריכים להבין מדוע כתוב פה בלשון פשרה, ולא אמר 'נתרציתי עם בוראי', ואפשר לומר דלשון פשרה שייך בכגון ראובן ושמעון שיש להם איזה סכסוך ומתפשרים ביניהם, ולפעמים אחד מקבל יותר ואחד פחות, אך בכל אופן ישנה אפשרות של פשרה. אך כשבאים אנו לענין הפשרה צריכים להבין איך שייכת פשרה בענין זה. וזה וודאי שלא נתכוון קין באמרו 'נתפשרתי' לפשרה אלא לריצוי, אבל נכתב כך כדי שנוכל להתבונן בזה.

בשמחה יוצאים מכל הצרות

סנגורן של ישראל הרה"ק בעל קדושת לוי, אשר הרבה צדיקים הניחו מתחת למחזורם את ספרו הק' בכדי שיהא למליץ טוב עבורם, שהרי אנו צריכים לכ"כ הרבה סיעתא דשמיא ולהיות זכאים בדין, ואם יש לנו את המליץ יושר אתנו וודאי שנצא בדימוס. וכידוע שהקדושת לוי זי"ע שאכן נסתלק לאחר הימים הק' ביום כ"ה תשרי, נתעלה ונעשה בעצמו מלאך, והוא המליץ יושר על כלל ישראל. וכשאנו אומרים 'באין מליץ יושר' אנו

לסובלו, והקב"ה צריך לעזור לנו, וכן עושה הקב"ה ומוחל עונותינו ונותן לנו בני חיי ומזוני וכל טוב, וכל זה כבר זכינו ביום הק' הזה.

בפסוקים אנו רואים שכאשר נפגמה האמונה בכלל ישראל ואמרו 'היש ה' בקרבנו אם אין', אז מיד 'ויבוא עמלק וילחם בישראל', וקליפת עמלק היא המביאה את כל הרפיונות על כלל ישראל וכן כל הפחדים ועקתין בישין, והיא הקליפה הגדולה ביותר מקליפות היצר, וזה הכל רק כשיש מחשבות פסולות של 'היש ה' בקרבנו אם אין', וכשזוכר אשר ה' עמו אין צריך לפחד כלל משום קליפה שהיא, וזהו חלק ממצות זכירת עמלק.

ובן אנו בטוחים שפעלנו הכל ויצאנו בדימוס ונפעל בהמשך כל טוב, וכעת ביותר כי הם ימי האהבה.

טעם שאומרים בימים אלו 'שירבו

זכויותינו'

נוהגים בימים אלו עד אחר הושענא רבה כשאוכלים 'מייערן צימעס' לומר 'יהי רצון שירבו זכויותינו', ובשלמא בהושענא רבה שוב אנו מעוררים רחמים בעת גמר החותם, אך במוצאי יום הכיפורים מה מקום לומר 'שירבו זכויותינו'. ויש לומר כי אנו נכנסים לימי האהבה - הארבעה ימים שבין יום הכיפורים לסוכות, וחג הסוכות, שהם

המוטלת על הצדיק, ואם יש את שניהם אז יפעל את כל הישועות, ובזה פירש 'כי קל מלך רופא נאמן ורחמן אתה', שהשי"ת אשר רוצה בשלימות האמונה של החסיד לרבו ובשלמות הרחמים והאהבה מהרב לתלמידו בכדי לפעול ישועותיו, ולכן הוא בעצמו 'רופא נאמן ורחמן', דהיינו שהוא 'רופא' את מדת ה'נאמן' אצל החסיד ואת מדת ה'רחמן' אצל הרב בכדי שהכל על מקומו יבא בשלום, וזו בקשת א גוט קוויטל, וזו עבודתנו בימים אלו, לקפוץ לימי האהבה ולהיות בשלימות האמונה. וזה מה שאנו מבקשים אבינו אב הרחמן, אך אנו חייבים להאמין בתפילותינו שאנו מתפללים לפניו יתברך בשמחה וחדוה עילאה.

הפשרה עם הבורא ב"ה והאמונה

שה' עמנו

ובעניין התפשרתי עם בוראי, הרי יש לנו את שירו המרטיט של סגורן של ישראל הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב, רבש"ע, מיר וועלן מאכן א בייט, אשר בו אנו נותנים לרבש"ע את החטאים, העוונות והפשעים והקב"ה יתן לנו בני חיי ומזוני, והוא בחינת 'פשרה', מה יהא עם כל העוונות, אלא אנו נשוב אל ה' וניתן להשי"ת את כל פשעינו והוא יתן לנו תמורתם בני חיי ומזוני, וכמליצת הרה"ק מרוז"ין על 'וסלחת לעונינו כי רב הוא', רבש"ע, המשא כבד מאוד ואין אנו יכולים

כמבואר בשערי תשובה, שחרטה היא ידיעת החטא ועזיבתו וקבלה להבא, וכלשון הרמב"ם: עד שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב עוד, ואיך נגיע לתשובה כמו שאמרנו שיהיו זכויות ובתכלית השלימות, והנה הראשון שחזר בתשובה הי' קין וממנו למד אדם הראשון ששייך תשובה, וקין אמר עשיתי תשובה ונתפשרתי עם בוראי, אך זה עם תנאי של 'נתפשרתי עם בוראי', דהרי תשובה אינה מהדברים הקלים, ולכן בכדי להגיע לדרגה של תשובה בשלימות צריך גם 'התפשרתי עם בוראי', ומה היא הפשרה, שהצדדים מתרצים וחולקים כפי הענין, ובדרך כלל א' מהצדדים מוותר מחלקו כגון שא' מקבל 60 אחוז והשני מקבל 40 אחוז או אפילו פחות מזה, וכן הוא ענין התשובה שאדם שב בתשובה ועושה כפי יכלתו, ולפעמים הוא אפילו רק כ-20 אחוז. אך זהו ענין הפשרה, שהקב"ה יתן לו את ה-80 אחוז הנותרים, וזה מענין 'מודה ועוזב ירוחם', ואפילו עדיין לא מנה את כל העבירות ועדיין לא השלים את סדר התשובה ורק התחיל בתשובתו, הקב"ה משלימו.

וזו הדרך לשוב בתשובה, כמו שהבעל תשובה הראשון עשה, והקב"ה יהא בעזרו ויתפשר עמו, ועי"ז יהיה לו תשובה כדבעי.

ימים משופעים באהבה ושמחה וזמן שמחתנו, וכידוע המאמר שסוכות הוא ראשון לחשבון עוונות כי עד עכשיו בקשנו 'מחוק ברחמיך הרבים כל שטרי חובותינו', אך מעכשיו אנו סופרים את עוונותינו, מכיון שהגענו לתשובה מאהבה הרי זדונות נעשו לו כזכויות, ואין אנו מוותרין על שום חטא, ואנו רוצים שיחזרו ויספרו אותם ולעשותם זכויות, וע"כ שפיר אומרים 'שירבו זכויותינו', כי אנו נכנסים לימי האהבה ואנו רוצים שירבו אותם החטאים ויהפכו לזכויות, וכמה שאנו מוסיפים אהבה הזכויות הם יותר ויותר, ולכן בהושענא רבה שאנו אומרים 'רבו זכויותינו', הוא ג"כ מאהבה, ואנו מבקשים על העוונות וחטאים שנהפכו לזכויות ועברנו את כל ימי החג בשמחה רבה ואנו עומדים ליכנס ליום הק' של שמחת תורה אשר השמחה גוברת עד אין גבול, ובאים ליחוד הגמור עם השי"ת ומתקנים העולמות, ובקשה זו מקבלת פירוש אחר לגמרי שהזכותים יהיו מלאים כל טוב.

ביאור נוסף ב'נתפשרתי עם בוראי'

ופשרה זו של הרה"ק מבארדיטשוב היה הוא יכול לומר אך איך אנו יכולים להסביר בימינו את הענין של נתפשרתי עם בוראי, יש לומר כי תשובה שלימה הוא דבר קשה מאוד להשלימו עם כל חלקי התשובה

הלימוד מעקידת יצחק לענין

התשובה

ובענין עשרת ימי תשובה איתא במדרש (פליאה), בשעת עקידת יצחק תיקן אברהם אבינו את עשרת ימי תשובה, ועוד אמרו (יומא פו:) גדולה תשובה שדוחה כל ל"ת שבתורה, ולהבין הקשר בין המדרשים הוא, שאכן יש תשובה של 'נתפשרתי עם בוראי' ומתחיל בתשובה, אך ישנם אנשים שאינם מתחילים כלל בתשובה הגם שיש להם רצון טוב, אך מכיון שחושב שאינו ראוי לשוב או שלא יצליח לשוב בשלימות אינו מתחיל כלל, או ממחשבה שכבר בשנה שעברה שב בתשובה ושוב נכשל, ועליהם כתוב במדרש שע"י עקידת יצחק תיקן אברהם אבינו את עשרת ימי תשובה, כי מעקידת יצחק רואים מה גדול כח הרצון לשוב, שהרי אברהם רצה לעקוד את יצחק בנו ולשוחטו במצות בוראו, ובסוף נשחט האיל, ואפילו הכי נחשב הרצון ונקרא 'עקידת יצחק', ועוד לדורי דורות נזכרת זכותו כאילו אפרו צבור ומונח על המזבח, כאילו נעשה בפועל ובשלימות, ובזכות זה לבניו ברחמים תזכור.

וזה הלימוד לכל יחיד ויחיד שהרצון אכן בעקידת יצחק הי' רצון של אברהם אבינו וכלב שלם, אך התורה מלמדת לנו שרצון מועיל בפועל ולמעשה, וזה ענין עשרת ימי תשובה

- הרצון לשוב, שאם הוא רצון אמיתי נחשב לתשובה, וכמובן כל אחד לפי מדריגתו, וכל אחד באיזו דרגה הוא כעת שייך בו ענין התשובה.

בענין 'גדולה תשובה שדוחה את ל"ת שבתורה'

והא דאיתא (שם) דגדולה תשובה שדוחה את ל"ת שבתורה, ובפשטות הכוונה שתשובה הוא עשה ודוחה את הל"ת שבתורה, שאם עבר על ל"ת באה התשובה ודוחה את הל"ת, אך בלשון גדולה צריך להבין, ויש להמליץ בדרך צחות, שהתשובה הוא גם כן לא תעשה, דעיקר התשובה הוא לא תעשה - להפסיק מלחטוא, וזה העיקר, ולכן כתוב גדולה תשובה, שהיא באמת ל"ת ודוחה ל"ת אחרים שעבר.

אבל עיקר הענין הוא, דלפי האמור לעיל דענין התשובה הוא הרצון, וכידוע שבמצות עשה הקב"ה מצרף את המחשבה טובה למעשה, ולגבי לא תעשה אין הקב"ה מצרף את המחשבה למעשה, וזה הרמז במאמרם ז"ל גדולה תשובה שדוחה את ל"ת שבתורה, שכל הל"ת אין הקב"ה מצרפם למעשה, וכאן בתשובה, מחשבת תשובה הקב"ה מצרפה למעשה ונחשב ששב אם רק הי' לו רצון אמתי. וענין התשובה הוא תיקון ל"ת ומועיל בו רצון, ולכאורה נשאלת השאלה דאיך יוכל לתקן

מכל חטאותיכם לפני ה' תטהרו, ואפילו מי שישן כל יום כיפור גם עצומו של יום מכפר, ובפרט בשנה זו שהיו יותר אנשים בחולשה והרבה היו צריכים להשאר בבתיים בכדי שלא להיות חב לאחריני ובוודאי התפילות היו יותר חלשים בבית, אך וודאי דעצם העבודה ביום כיפור בכחה לעצור את המגיפה ולמגרה כליל מן העולם, ונשמע בקרוב קול מבשר ואומר הושיעה את עמך כנאמר בהושענא רבה, ונזכה בקרוב לגאולה שלימה ושמחת עולם על ראשם, כב"א.

על ל"ת בתשובה, הרי על העבירה אין המחשבה נחשבת כמעשה, ואיך תוכל מחשבת תשובה לכפר על דבר שלא נעשה על ידי מחשבה, אלא דזה הפירוש 'גדולה תשובה', שבכחה לכפר במחשבה על דבר שנעשה במעשה.

בטוחים שנתקבלה התפלה

הקב"ה חדי בפטפוטא דאורייתא וכל מה שדברנו בסוגיית התשובה שהם קישוטי כלה וודאי עושים רושם ובטוחים אנו שנתקבלה תפילתנו ותשובתנו, כי ביום הזה יכפר עליכם

חול המועד סוכות תש"פ

**טעם שמבקשין 'אך טוב וחסד'
בלשון מיעוט**

השיעור היום לע"נ זקני רבי אשר ב"ר אליהו שנסתלק היום לגנוי מרומים, ואפתח באימרא ששמע בעצמו מהרה"ק בעל הקדושת ציון מבאבוב זי"ע, בפסוק 'אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי ושבתי בבית ה' לאורך ימים' (תהלים כג ו). ובגמ' איתא דאכין ורקין מיעוטיין הם, ולכאורה צריך להבין מה הוא המיעוט באך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי, איך שייך לבקש בקשה של מיעוט בענינים אלו הרי צריך להיות בשלימות הן ב'טוב וחסד' והן ב'ושבתי בבית ה' ומה מקום למיעוט, וביאר שסוף הפסוק הוא התירוץ לתחילתו, אשר מכיון שאנו מבקשים 'ושבתי בבית ה' לאורך ימים' לכן צריך שיהא עם איזה מיעוט, דהרי ידוע שגלגל חוזר בעולם ואין אדם נשאר על עמדו, ואם טוב וחסד ירדפוהו בשלימות אזי תהי' לו ירידה ברוחניות, ועל כן הבקשה הוא שיהא טוב וחסד אבל בקצת מיעוט בכדי שלא יגיע ל'וישמך ישורון ויבעט', ויזכה ל'ושבתי בבית ה' לאורך ימים'.

והוסיף על זה אבי מורי שליט"א דבחינה זו שייכת גם בפסוק 'והיית אך שמח' (דברים טז טו), שבבחינת שמחה צריך ג"כ להיות איזה מיעוט קצת, דוודאי צריך להרבות בשמחה, אך בכדי שהשמחה תהא עם קיום צריך להיות מיעוט קצת, וכן הוא הבקשה ביו"ט, 'והיית אך שמח', הכוונה בזה הוא שיהא שמחה עם קיום, הבא עם 'אך שמח' - במיעוט קצת.

ויהא זה לעילוי נשמתו תהא נשמתו צרורה בצרור החיים.

השמחה בחג הסוכות

חרי אנו עומדים באמצע חג הסוכות, והזכרנו כבר את המדרש 'בסוכות תשבו שבעת ימים', 'וה' ברך את אברהם בכל'. דבא לרמז על ענין השמחה בחג הסוכות, שהוא להיות שמח ומודה בכל מצב שנמצאים בבחינת 'בכל' אשר ימצא לו.

ענין 'ואנוהו'

בפסוק 'זה קלי ואנוהו' (שמות טו ב), וחז"ל הקדושים לומדים מכאן, התנאה לפניו במצוות קנה אתרוג נאה

דהיינו שתיעשה המצוה על ידו, א"כ יכול לעשות שליח לקיימה. וכן בסוכה גם ישנה החקירה הזו אם היא חובת קרקפתא דגברא או חובת החפצא, והנה המצטער פטור מן הסוכה רואים שאין צורך שהמצוה תיעשה על ידו ואין המצוה חובת חפצא, דא"כ הי' צריך לעשות כל טצדקי שהמצוה תיעשה או על ידו או על ידי שליח, אלא משמע דהחוב הוא עליו לעשות המצוה ואם הוא מצטער פטור ואין צריך להשלים, ואין צריך לשלוח שליח לעשותו.

ומתאמרא בשם השפת אמת דענין שהמצטער פטור מן הסוכה הוא מדין 'למען ידעו דורותיכם', וכדי להיות בדעת צריך להיות מיושב, ואם אינו מיושב אין לו דעת ואינו מקיים את הענין של 'למען ידעו דורותיכם'. ויש לומר כמו"כ, ששורש הענין שהמצטער פטור מן הסוכה הוא מכיון שהוא זמן שמחתנו, וא"כ צריך להיות כל הזמן בשמחה, וכידוע בשם הגר"א מווילנא שהשמחה בסוכות הוא מהמצוות הקשות כי צריך להיות כל רגע ורגע בשמחה, וא"כ המצטער פטור מן הסוכה כי אינו יכול לשמוח כעת.

וא"כ חייבים לומר שהמצוה היא חובת גברא, דאם המצוה היא על החפצא אזי אין שום נפק"מ בין הוא בשמחה או ח"ו שרוי בצער ומצטער, ומוכרח שהמצווה תתקיים.

לולב נאה, וכן אנו משתדלים לקנות ד' מינים יפים ומובחרים, ואכן מצות 'ואנוהו' בד' מינים עיקרה הוא קודם יו"ט, אבל לכאורה חלק מהמצוה הוא גם לקנות בתוך החג הדסים חדשים וערבות חדשות כשמתחילים להתייבש במקצת, וזהו גם מענין 'ואנוהו' שאפשר לקיים ביו"ט עצמו. וכן מענין 'ואנוהו' הוא לעשות כל דבר באחריות ובשמחה אזי מקיים 'ואנוהו', וכשנדקדק נראה ש'ואנוהו' מורכב מאותיות 'נאה' ועוד ג' ווים, וכידוע ו' הוא אות החיבור, ו' מוסיף על ענין ראשון, וכן הלשון 'ווי העמודים' שבזה חיברו את העמודים יחד ע"י המסך, וג' ווים בגמט' י"ח אשר מושכלו הוא ח"י, דהיינו חיות דקדושה ומלא חיות דאז הוא מחובר למצוה שהוא עושה ועושה אותה עם כל הכח, וכן להיות עם חיות דקדושה בשמחת יו"ט שתהא עם שלימות, וזה ענין 'ואנוהו', כשהמצוה בשמחה וחיות היא הנוי של המצוה, וע"ז אומרים ידעם איך יפארו, שיעשו המצוות עם השלימות והחיות.

דרך השמחה בימי החג

וידוע החקירה אם מצות סוכה היא חובת קרקפתא דגברא או חובת חפצא, ועיקר השאלה מוזכרת לגבי תפילין, אם יכול לעשות שליח להניח תפילין או לא, דאם הוא חיוב על הקרקפתא דגברא לא שייך לעשות שליח, אך אם עיקר המצוה הוא בחפצא

להיות בשמחה, ואם יש כמה סיבות להיות בשמחה זה סיבה מספקת להיות בשמחה ולא צריך להמתין שהכל יהיה בשלימות.

וכרונמת מי שרוצה להרגיש עריבות ומתיקות בעת הנענועים באמירת הלל, והצליח בחלק מן הנענועים אך בהודו בתרא כבר לא הרגיש, אזי וודאי שישמח בכל כוחו שאפילו הרגיש רק חלק הוא נמי סיבה מספקת לשמחתו, וע"כ אם ילך רק במוח אזי יחסר לו כי עדיין אינה בשלימות, אך אם ילך בשיטת ברסלב להיות תמיד בשמחה אז תהיה לו שמחה גם בלי סיבה, ולכן צריכים למזג ביניהם שיצטרך לסיבה אך סיבה חלקית תביאהו כבר לשמחה, אכן וודאי שאדם צריך להיות הולך ולא עומד, אך צריך להיות גם מרוצה ושמח במה שיש לו כבר.

וכאמת הסוכה מורה לנו את הדרך נלך בה, איך להיות בשמחה. דבמשך החג יש לנו כל מיני הפרעות, כשיררד גשם צריך ליכנס או לסגור השלא"ק ושוב לפותחו וליכנס לסוכה, או זבוב הנכנס לסוכה ואין דרך ליפטר ממנו וכדו', אלא זה הוא הענין של 'למען ידעו דורותיכם', שזה אנו יכולים ללמוד זיך לאזן פירן ווי ס' גייט, וכאמר העולם אז ס' גייט נישט ווי מ'זויל וויל מען ווי ס' גייט, והלעכוויטשער אמר ע"ז: וויל ווי

ולפי"ז נעיינ בשורש המצוה של שמחת יו"ט אם הוא מצות גברא או חפצא, והנה ישנם ב' אופנים להיות בשמחה כמו שבארנו קודם החג, שיש אופן להיות בשמחה באיזה מצב שהוא אם יש סיבה לשמוח או אין סיבה לשמוח והעיקר הוא שהשמחה תיעשה ולהיות בשמחה, ואם כן הוא וודאי ענין של חפצא שהשמחה תיעשה מכל מקום, אבל מדין מצטער פטור מן הסוכה הרי משמע שהוא מצוה על הגברא וא"כ הוא תלוי בשמחה עם סיבה, כמו שרואים בגמ' משמחם בבגדים נאים ובבשר ויין, דהיינו שצריך סיבה להיות בשמחה ולא שמחה סתם כמו ברסלב'ער שמחה, דהרי יש ברסלב'ער שמחה ויש חבד'סקער שמחה, כידוע שבחב"ד הי' עבודתם במח ומחשבה, ובברסלב הי' ענין של להיות תמיד בשמחה, ואיזו שמחה צריכים בחג.

והנה מצוה הרי צריכה להעשות באופן שכתוב במשנה (אבות פ"ב מ"א) כל שתפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם היא המצוה המובחרת, ויש לומר שענין מצות שמחת יו"ט היא לעושיה - להיות בשמחה, אך צריך להיות גם ותפארת לו מן האדם דהיינו שיהי' לו סיבה במה לשמוח, אלא וודאי שאכן צריך להיות שמחה עם סיבה, אך אם ימתין לסיבות להיות בשמחה אזי יקשה לו מאוד להיות בשמחה בשלימות, כי לא בכל פעם ימצא סיבה מושלמת

המחובר למאניטא"ר בבית החולים ל"ע, יודע, שאם כשבודקים את הלב רואים עליות וירידות היינו שהלב פועל ועובד כראוי, אך אם יהא קו ישר כל הזמן אזי יודעים שהמצב הוא מאוד קריטי"ש ל"ע, וכאשר רואה שיש לו עליות וירידות אינו נבהל מזה רק יודע שהוא במצב טוב, כמובן שמתברכים שהכל ילך כשורה, וכמאמר השפת אמת שלכן אומרים הכל יילך כשורה, רמז לזמן שירת הים שהכל נתבקע ונתיישר, וכן מתברכים תמיד שהכל ילך כשורה וייבטלו כל המפריעים והמעיקים והמכשולות, אך יידע שכל זמן שיש עליות וירידות הוא עדיין אתרוג נאה והחיים שלו תקינים ובדרך הטוב והישר.

השמחה בחג תהיה עם סיבה

ונחזור לענייננו, דהשמחה בחג הסוכות וודאי צריכה להיות עם סיבה, דהרי סוכה הוא חובת גברא כדברינו וא"כ צריך למצוא הסיבות לשמוח בו ולהתענג, וכדאיתא מספרים הקדמונים על כפל הלשון 'וישישו בשמחה', דהיינו שצריך להתעורר בשמחה, ואיך מתעורר בשמחה, ע"י שמעורר בו הסיבות שבהם יהיה בשמחה, אכן אם ח"ו אינו מוצא שום סיבה להתעורר להיות בשמחה צריך לקבל דין שמים באהבה ולהיות בשמחה בלי סיבה, ואם אינו מוצא להיות הגברא בשמחה לפחות יהיה החפצא

ס'גייט וועט גיין ווי ס'ווילט זיך... וכבר אמרנו שר"ת תיבת וועג הוא וויל ווי עס גייט.

הסוכה והאתרוג מיישרים את העקמומית

וענין סוכה הוא מענין ענני הכבוד שיישרו כל הבורות וההרים הגבוהים ועשו הכל ישר, ויעזור ה' שאכן תתיישר כל העקמומית, וכמו שאנו אומרים בתפילה כשנכנסים לסוכה 'ובזכות מצות סוכה ייחשב לי כאילו הרחקתי נדוד שינצלו משאר סוגי גלויות' וכו', וכמשל מי שנגזר עליו שיצטרך לישב בבית האסורים או להיות רתוק למשכבו בבית החולים, אזי יוכל על ידי מצות סוכה לינצל וייחשב לו כאילו קיים גזר דינו, וכן אם נגזר עליו להיות נע ונד יוכל ליפטר ע"י הסוכה, וא"כ הסוכה מיישרת את כל העקמומיות, ו יוכל לפעול ע"י הסוכה שכל ההרים והגבעות אשר עומדים ליפרע ממנו במשך השנה ייתיישרו על ידי מצות סוכה.

וכן האתרוג מראה על ענין זה, דהרי כל הרוצה אתרוג נאה ישתדל שיהיה לו אתרוג עם הרים וגבעות, עליות וירידות הנקראים בליטות האתרוג, וזה יפיו וסיבת מחירו, וכן ידוע שהאתרוג מרמז על הלב והלב הוא דווקא עליות וירידות, שכל

ויעזור ה' שנהיה תמיד מלאים
סיכות להיות בשמחה, ומזמן
שמחתנו יושפע עלינו שתהא שמחת
בית השואבה שנשאב שמחה לכל
השנה, ולהיות בשמחה תמיד בבנין
בית המקדש השלישי ושם נעלה ונראה
בשלש פעמי רגלינו בב"א.

בשמחה, וכאשר יהיה בשמחה כי כך
הוא רצון ה', ישלח לו השי"ת דברים
שיוכל לשמוח בהם בקלות, אבל
בוודאי כאשר יקיים את ה'וישיו
בשמחה' ויחפש ויפשפש עוד, ימצא
סיכות לשמוח, ויוכל לקיים מצות
בוראו בשלימות.

שמחת תורה

על פרנסה צריכים להתפלל אבל על תורה א"א להסתפק בתפילה, וכעת צריכים ללמוד.

והוא מענין תורה לחוד ותפילה לחוד, וישנם אנשים שבמשך התפילה עולים ברעיונם כל מיני ענינים ופשטים, ולפעמים ענינים נכונים ורמזים נאים, והקול אריה שהיה מחדש גדול קבל על עצמו שלא לחדש בשעת התפילה, ואפילו שהעיד בעצמו שרוב חידושיו מקודם היו בשעת התפילה שהתפלל בכוונה ועלו ברעיוניו, אעפ"כ לאחר מכן קבל ע"ע שלא לחדש בשעת התפילה, וכידוע שיש ע"ז יצה"ר מיוחד שבשעת התפילה יחדשו חידושים בענינים שונים להפריע מכוונת התפילה, אך מצד שני אנו מוצאים שהרבה צדיקים הכניסו כמה וכמה בקשות למען הכלל והפרט ע"י חידושיהם בעת התפילה, אלא כמובן שיש נפק"מ מי ומי ההולכים, ובאמת רואים אנו שכלל ישראל עד מתן תורה השיגו רק מצוות וזה היה הדברי תורה שלהם ואחר מתן תורה השיגו שדבר התורה האמיתי הוא הלימוד עצמו, וצריכים לעשות למעשה.

ללמוד תורה תיכף במוצאי החג

נמצאים אנו כבר במוצאי שמחת תורה, אחרי יום גדול כזה שכלל ישראל ערכו את ההקפות הקדושות, ישנם אפילו כאלו שהשתכרו והיו בגילופין, ומנהג ישראל תורה, שמחים בתורה ונוהגים מנהגי ישראל אשר הם גם תורה שלימה. ורואים שעשו עסק גדול מהריקודים ביו"ט כמעט יותר מענין התפילות, והגם שאין אנו מבינים בזה. וכן ענין השכרות והעבודה בגילופין בשמח"ת נראה שהוא מעין בכדי לערב את השטן.

וכעת שאנו עומדים במוצאי שמחת תורה אחר כל עבודת היום, אפשר לעשות למעשה ולתפוס את הגמרא להגות בה במתיקות, וכמאמר שאומרים שאחרי שאנו מתפללים 'הא רעוא קדמך דתפתח לבאי באורייתא', 'אבינו אב הרחמן המרחם רחם נא עלינו', 'והערב נא', 'ותן בלבנו בינה להבין ולהשכיל', 'הוא יפתח לבנו בתורתו וכו', ולאחר סיום התפילה שוכחים מה שבקשו, הרי צריכים לעשות למעשה וזהו חובת ההשתדלות,

שמירה שלא יתליעו, וכן תורה צריכה ליראת שמים כדי שתשמר, ואם לא אין כלום מתורה כזו, יראת שמים היא אוצרו וזה הבריח התיכון השומר על התורה, כמו אוצר סגולה צריך מנעול לשמרו, ויראת שמים הוא המשמר את התורה, וזהו על הסלע הך שהוא יצר הרע ובאיזה מקל מכים ביצר ע"י יראת שמים ולימוד התורה.

ואכן יש רמז בזה, בהושענא רבה המנהג לאכול קרעפלי"ך וכן נוהגין לאכול ג' פעמים בשנה ובימים שמכים בהם, בהושענא רבה שמכים בהושענות, ובפורים שמכים המן, ובחג השבועות שבו ניתנה תורה וע"י התורה ניתנה מכת מחץ להיצר הרע שע"ז ניתן להתגבר עליו, אכן כעת בשמחת תורה אנו שמחים בתורה אך בשבועות ניתנה תורה ואז ניתן לכלל ישראל את המקל נגד יצר הרע, בבחינת בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין.

החילוק בין שבועות לשמחת תורה במשלי יעקב להמגיד מדובנא מבאר כדרכו את החילוק בין שבועות ושמחת תורה, שבשבועות אכן ניתנה תורה לישראל אך עדיין לא הבינו את ענין התורה, משל לאחד שנשא אשה משכלת ומיוחסת, ואת שמחת הנישואין לא עשה באופן מיוחד ונאה אלא כפשוטי עם באופן פשוט, ואחר זמן אחר שנישאו והבין איזה אשה קיבל

וכמו שכתב החפץ חיים במשנה ברורה שאם אחד אינו יודע כל הלכות שבת צריך לשבת בידיים קשורות שלא יכשל ח"ו.

וכמו הענני כבוד שפישטו כל הר גבוה כן הסוכה מפשטת עבורינו את כל הקשיים וכבר הכינה לפנינו את הדרך לקראת השנה החדשה.

יעזור ה' שמהיום הגדול הזה יושפע עלינו כל ההשפעות טובות.

ע"י התורה מכים ומשברים את היצה"ר

עלה ברעיוני היום בעת ההקפות, בעת התפילה הרי אמרנו שצריכים להשתדל לא לחדש חידושים אך בעת ההקפות רואים שצדיקים רבים עסקו בענינים גבוהים בעת ההקפות וא"כ אפשר וודאי לחדש כמה חידושים בעת ההקפות, ועוד יותר כי מה צריכים באמת לכוין בעת ההקפות.

בעת ההקפות שרו על הסלע הך ויצאו מים, ומה הכוונה בזה. יש לומר הענין, שסלע מרמז על היצה"ר ואם מכה על הסלע אז ויצאו מים, ואין מים' אלא תורה, וענין ההכאה הוא לשבר את היצר ורק ע"י יראת שמים אפשר לקנות תורה, ותורה בלי יראת שמים אינה משתמרת, וכידוע מהגמרא שאם יש לאדם חטים ורוצה לשמרן צריך להניח ביחד קב חומטין שהם

להרגיש את התענוג הרוחני הנפלא, טעם גן עדן עלי אדמות.

שמיני רגל בפני עצמו

וניתן לומר במשאחז"ל שמיני רגל בפני עצמו, דשמיני הוא בינה לפי עשר הספירות, שבסדר מתתא לעילא, חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות, בינה, חכמה, כתר, ומעילא לתתא הוא בסדר כתר, חכמה, בינה, מלכות וכו', וא"כ במתתא לעילא הוא השמיני, וזה הרמז שמיני, דהיי' בינה, שצריך כל איש ישראל להבין רגל, לקחת את הרגלו שיהי' בפני עצמו, שיהי' בעל הבית לעצמו, ואין צורך להביא ממרחק לחמו ואינו צריך ללחום עם הרגליו ועם כל מיני מחשבות זרות, רק הכל יתנהל על מי מנוחות, באופן עצמי לחלוטין.

וזהו שמיני עצרת, שמיד אחרי היו"ט הגדול והנשגב צריך לקפוץ על העגלה ולהשאר עם זה, ומה צריך לעשות כדי להשאר, כלום. רק לקפוץ על העגלה ולהשאר במצב הנוכחי.

וזהו ענין בינה, שמשמעותו מבין דבר מתוך דבר שעל ידי דבר אחד מבין עוד דבר, ורואים אנו שאשה פסולה לעדות, ואשה יש לה בינה יתירה, דהיינו שכל דבר שתראה אפילו רק חלק מזה היא רואה כבר ברוחב בינתה היתירה שכבר קרה ונעשה במציאות, ויתכן שלא הי' כלל המעשה

התבונן האם ראוי היה לחגוג שמחה פשוטה כזו, וגמר בדעתו שצריך שוב לחגוג ובאופן הראוי ויאות לאשה כזו.

והנמשל מובן כלל ישראל קבלו את התורה, אך לא הבינו מה היא התורה לפני שעסקו בה, ולאחר זמן אחר שזכו לעסוק בתורה ומצאו כי התורה היא כלילת המעלות, והיא המביאה שמחה ותענוג, וכמו שכ' בספר אור החיים הק' אילו היו בני אדם מרגישים במתיקות ועריבות טוב התורה היו משתגעים ומתלהטים אחריה ולא יחשב בעיניהם מלא עולם כסף וזהב למאומה כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם, וכשהרגישו את התענוג הגדול הזה רצו לשמוח שוב, וע"ז שמחים בשמחת תורה כדוגמת שמחת הנישואין השניה אחר שהבין את הטובות שהשיג ע"י נישואיו עם אשה זו, ואפילו שפרק הזמן שמשבועות עד שמחת תורה אינו ארוך מאד, אך כבר השיגו את מעלותיה ואת חשיבות ערכה.

וא"כ אם כבר השגנו את מעלותיה ואכן שמחנו עם התורה הק' בשמחה עצומה, ובוודאי זה הזמן להנתק משאר הבלי עולם הזה, כך שהלימוד בתורתינו הק' יהי' בכל הכח, ואין לנו בעולם תענוג יותר גדול מאשר לשבת וללמוד למשך שעה רצופה בלי הפסק ודאגות בעיני העולם, אה! ווי גוט איז עס... ואפילו מי שקובע עתים לתורה יכול

'השלך על ה' יהבך', 'יהבך' הוא מלשון נתינה, בכל ענין של נתינה 'השלך על ה' יהבך' (תהלים נה כג) והוא יתן כל מה שצריך, ונוכל לשבת באהל ה' בלי שום דאגה ועול אחר, בפרנסה בהרחבה גדולה בלי שום מחסור.

יעזור השי"ת, מ'זאל האבן אויסגעפועל'ט אלעס גוטס, וכידוע שאנו בדור האחרון נחשבים במדת מה כצדיקים שאנו נשמות כוללות, כידוע שאדם הראשון הי' נשמה כוללת וכלל בו את נשמות כלל ישראל ואנו כבר קרובים לביאת המשיח, ושעה אחת והנה הוא בא.

ושנת תש"פ הוא מלשון פאת שהוא מלשון 'קצה', שיהא כבר סוף וקץ לכל צרותינו במנוחה ושלוה וכל טוב לכלל ישראל.

במציאות, רואים מזה את עצם הענין של בינה שהוא הבנה יתירה יותר ממה שרואים, ודרך דבר אחד הוא משיג גם את הדבר השני.

שנוכה להיות סמוכים עליו יתברך

ואחר יום טוב של שמיני עצרת שכידוע מצדיקים הוא עיקר ותכלית העבודה של הימים הנוראים מחודש אלול ואילך - להגיע לשמיני עצרת ושמחת תורה, ל'אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו', ועבודה זו היא להיות בביטול גמור כלפי השי"ת, וזהו ענין של להתענג על ה', לשבת וללמוד בלי שום דאגות בעת הלימוד, בבחינת 'אין עוד מלבדו'.

יעזור ה' שנוכה להיות סמוכים על ה' בלי שום דאגות, וכמאמר הפסוק

